

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt

Posamezni izvod 7 šilingov
mesečna naročnina 25 šilingov
celoletna naročnina 250 šilingov

P. b. b.

LETNIK XLI.

CELOVEC, PETEK, 16. MAJ 1986

ŠTEV. 20 (2276)

„To je le načrt za ponemčevanje“ Slovenci odločno zavračamo „šolski model“ KHD – resolucija učiteljev

„Čeprav je posebna pedagoška komisija izdelala lasten šolski model, ne preseneča, da v omenjenem „modelu“ (glej tudi poročilo na 2. strani) ne moremo najti nobenih sodobnih pedagoških pristopov“, je izjavil tajnik Zveze slovenskih organizacij Marjan Sturm. „Šolski model KHD-ja zato ocenjujemo le kot nov načrt za ponemčevanje dvojezičnega ozemlja južne Koroške“ je poudaril Sturm.

KHD-ju je bila pri tem „modelu“ največja skrb povečati število enojezičnih razredov, razredov, ki jih naj bi očistili dvojezičnih ali slovenskih „elementov“. Pri tem jih tudi ne moti, da se tako razširi oddelčni pouk in s tem poslabša organizacijska raven pouka.

„KHD-jevski model ne pomeni samo poslabšanja pouka nasplošno, temveč tudi uveljavitev apartheidu podobnega ločevanja šolarjev“, poudarja Sturm, in opozarja, da se to dogaja v času, ko po svetu apartheid vedno bolj zavračajo. „Tako ureditev odločno odklanjamo. Od večinskih strank pa zahtevamo, da ta model prav tako zavrnejo.“

Tudi učitelji s področja manjšinskega šolstva, zbrani

7. maja 1986 na srečanju pri Sv. Ani nad Ribnico, kamor sta jih povabili Krščanska kulturna zveza in Slovenska prosvetna zveza, so se ukvarjali s trenutnim šolskim položajem. Po predavanjih dr. Valentina Inzka (o trenutni debati v zvezi z manjšinskim šolstvom), Tomija Ogrisa (o pomenu revije „Mladi rod“) in Francija Kukovica (o strokovnem združenju pedagoških delavcev) so zbrani učitelji sprejeli naslednjo resolucijo:

Odločno odklanjamo ločitev šolarjev po jezikovnih vidikih. Zdaj, ko je postal znan detajliran model KHD, je jasno, da pomeni njegova uresničitev popolno demontažo obstoječega dvojezičnega šolstva in postavi k dvojezičnemu pouku prijavljene otroke v geto po zgledu politike apartheida.

Zavračamo uresničitev takega modela, ki bi spravljal v našo deželo trajni nemir in prepir in se nikakor ne ujema s pedagoško utemeljenimi načeli avstrijskega šolskega zakona, ki ima kot cilj vzgoje toleranco, mir in sporazumevanje. Bodočnost dežele vidimo le v mirnem sožitju, za kar polaga temelje že skupna osnovna šola.

Predsedniške volitve: Priprave za drugi krog

Ker pri prvem merjenju sil nobeden izmed kandidatov ni dobil potrebne večine glasov, bo 8. junija sledil drugi krog volitev, kjer pa se bosta za glasove potegovala le še Steyrer in Waldheim. Torej ostanejo še trije tedni volilnega boja, v katerem bosta obe veliki stranki imele priložnost, da pokažeta, če in koliko sta se naučili iz dosedanje predvolilne konfrontacije in predvsem iz rezultatov, ki so jih dale volitve 4. maja.

Pri socialistih je že videti, da jih je zadnji neuspeh globoko pretresel. Njihov kandidat Steyrer je sprožil „proces obnove“ in tudi predsednik stranke Sinowatz je naglasil potrebo samokritične presoje vzrokov, ki so odbili stotisoče volilnih upravičencev, da so oddali „protestni glas“ za Blau-Meissnerjevo oziroma volili neve-

ljavno ali pa sploh niso šli na volišče in tako izrazili svoje nezadovoljstvo.

Nasprotno pa pri ljudski stranki in tistih, ki podpirajo Waldheima, doslej še ni čutili dosti pripravljenosti, da bi v drugem delu volilnega boja izkoristili dosedanje izkušnje. Še naprej računati z „efektom trmaste solidarnosti“ (ki pa je v mednarodni javnosti povzročila veliko škodo ugledu Avstrije!) in slabosti ter krivdo videti le pri drugih, ta taktika pri drugem krogu volitev verjetno ne bo vžgala.

Kako o novi ali stari strategiji strank misli prebivalstvo, se bo seveda pokazalo šele na dan volitev, ko bodo volilci z glasovnico odločali o novem predsedniku avstrijske republike.

V vrstah FPÖ se kažejo znaki krhanja

Vojna napoved, ki jo je koroška FPÖ usmerila proti zveznemu vodstvu svobodnjaške stranke in predvsem proti njenemu predsedniku Stegerju, buri svobodnjaške duhove po vsej Avstriji. V stranki, ki se že dalj časa bori za preživetje, se po Haiderjevi „zaslugi“ le še bolj kažejo znaki krhanja. Vsak je proti vsakemu: na dnevnem redu so medsebojni očitki in grožnje z izključitvijo.

Prihodnji terek se bo to napeto stanje verjetno le še zaostri. Na izrednem deželnem kongresu koroške FPÖ bodo izglasovali „zaupnico“ Haiderju in ostalim članom deželnega vodstva, na Dunaju pa bo istega dne strankino razsodišče ravno proti temu vodstvu koroške FPÖ odločalo o očitku kršenja strankinega statuta.

Ali bodo Haiderjevo užaljenost, ker ni postal minister, poravnali s tem, da ga napravijo za Stegerjevega naslednika? Ali pa bo njegova sedanja upornost pomenila začetek konca njegove politične kariere?

Kje v Celovcu bosta Milan in Hosea obiskovala javno dvojezično ljudsko šolo? Dvojezični Milan s slovensko materinščino in dvojezični Hosea z nemško materinščino trenutno obiskujeta privatni dvojezični otroški vrtec v Celovcu.

Za javno dvojezično ljudsko šolo v Celovcu: „Pomagaj si sam, in pomagal ti bo deželni šolski svet“

Iniciativa staršev za javno dvojezično ljudsko šolo v Celovcu je skupno s SPD „Bisernica“ priredila diskusijo v Mestni hiši. Inicijativo, ki je do zdaj zbrala že podpise staršev od sto otrok, kateri želijo javno dvojezično šolo v Celovcu, ki je izvedla javno akcijo na Novem trgu in objavljala več člankov v časopisih, je predstavila Tatjana Messner-Zeichen. Med drugim je poudarila, da bo potrebno obvestiti o tej demokratični zahtevi tudi šolske oblasti in politike. V ta namen je iniciativa zaprosila tudi že za termine pri odgovornih. Izrazila je, da teh sto podpisov še ne ustreza dejanskemu zanimanju za tako javno šolo, da pa je iniciativa tudi optimistična; kajti „pomagaj si sam – in pomagal ti bo deželni šolski svet“.

Dr. France Merkač od Slovenskega znanstvenega inštituta je opozoril na to, da so v Celovcu že bile dvojezične šole (Vetrinj, Trdnja vas), da pa so jih politiki po vključitvi teh krajev v občino Celovec (leta 1973) enostavno ukinili – brez zakonskega kritja. Nadalje je formuliral, da bi pravzaprav bile lahko tri javne dvojezične ljudske šole – po tipu podeželskih dvojezičnih šol –, saj Slovenci v Celovcu v bistvu živijo v treh centrih: na Otočah (Waidmannsdorf), v centru, ter v območju med Slovensko gimnazijo in obema slovenskima dijaškima domovima. Dr. Mirko Wakounig je nakazal zgodovinsko

vlogo Celovca, saj je bil kulturni in duhovni center Slovencev. Z neupoštevanjem slovenščine – saj nima več pravice javnosti – pa se je začelo nazadovanje, saj se prekine materinščina otrok slovenskih družin v Celovcu z vstopom v otroški vrtec oz. šolo. To pa pogojuje, da mora znaten delež dvojezičnih otrok zgubiti identiteto s slovensko kulturo in materinščino. To dejstvo je podčrtal tudi prof. dr. Peter Gstettner, ki je poudaril, da bi javna dvojezična šola v Celovcu pogojila dvoje: otroci iz nemškogovorečih družin bi imeli možnost, naučiti se drugega deželnega jezika, dvojezični otroci pa bi znanje obeh jezikov lahko razvili naprej. Na koncu je še ugotovil: „Če bi pristojni politiki uresnili tako šolo, bi bil to izraz politike, ki je blizu občanom!“ – take politike pač, s kakršno se trenutno samo radi bahajo.

Slovenski VESTNIK praznuje 40-letnico

Vabimo bralce in prijatelje
našega lista na

SLAVNOSTNO

PRIREDITEV

ki bo v soboto 14. junija 1986 s
pričetkom ob 20. uri v Mestni
hiši v Borovljah.

Na Dunaju odkrit spomenik jugoslovanskim žrtvam nacizma

V več kot sto krajih v Avstriji so grobovi in grobišča 1022 jugoslovanskih partizanov, vojnih ujetnikov, taboriščnikov in drugih žrtev nacizma. Njim v spomin je bil prejšnji teden na dunajskem centralnem pokopališču, na kraju, kjer je pokopanih 73 jugoslovanskih vojnih ujetnikov, odkrit spomenik, ki naj bi bil – kakor je pri odkritju poudaril minister Lacina – opomin in simbol miru in sožitja za bodoče rodove.

Svečanosti na dunajskem pokopališču so se med drugim udeležili minister Lacina kot predstavnik avstrijske zvezne vlade, komandant dunajske

vojaške akademije general Schaffer, član zveznega izvršnega sveta SFR Jugoslavije Jovko Jovkovski, jugoslovanski poslanik na Dunaju Miloš Krstić ter predstavniki koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov.

Poleg ministra Lacine se je žrtev, ki so padle v borbi proti fašizmu za svobodo in človekove pravice, spomnil tudi jugoslovanski minister Jovkovski. V svojem govoru je omenil, da je imela Jugoslavija v drugi svetovni vojni izredno velike žrtve, namreč 1,7 milijona ljudi, kar pomeni, da je zgubil življenje vsak deveti Jugoslovian. Jovkovski pa je tudi opozoril, da

narodne manjšine v posebni meri prispevajo k sporazumevanju med narodi.

(foto P. Tyrar)

Ob spomeniku sta venec položila tudi predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem Feliks Wieser in predsednik Zveze koroških partizanov Janez Wutte-Luc.

Novo vodstvo SRS

Na podlagi letošnjih volitev, ki so bile izvedene pred tedni, so se prejšnji teden konstituirala nova vodstvena telesa SR Slovenije.

Za predsednika predsedstva SRS je bil ponovno izvoljen France Popit. Novi predsednik republiške skupščine SRS je postal Miran Potrč, medtem ko sta bila za podpredsednika izvoljena Jože Knez in Marija Zupančič-Vičar. Prav tako so izvolili nova predsedstva in člane skupščinskih zborov, komisij komitejev in drugih teles, določili pa so tudi delegate, ki bodo Slovenijo zastopali v zveznih forumih v Beogradu.

Na prvi seji skupščine so izvolili tudi nov izvršni svet SR Slovenije. Medtem ko so bili za predsednika in oba podpredsednika ponovno izvoljeni Dušan Šinigoj oz. Janez Bohorič in Boris Frlec, je med ostalimi člani republiške vlade precej novih ljudi. Sestavo nove vlade je obrazložil predsednik Šinigoj, ki je spregovoril tudi o glavnih nalogah, ki čakajo novo vodstvo Slovenije.

Pravice manjšin tudi na dunajski KVSE

Letos jeseni bo na Dunaju nova konferenca v okviru „helsinškega procesa“ o varnosti in sodelovanju v Evropi (KVSE). Na pripravljani konferenci izvedencev iz držav podpisnic helsinške listine, ki so se zbrali v Bernu, da pripravijo za dunajsko srečanje gradivo o pospeševanju stikov in komuniciranje med ljudmi preko državnih meja, je Jugoslavija predlagala, da v enega izmed sklepov dunajske konference sprejmejo tudi posebne obveznosti glede manjšin.

Jugoslovanski predlog, ki so ga v Bernu pozitivno sprejeli, se nanaša na olajšave pri stikih pripadnikov narodnih manjšin s svojimi sonarodnjaki z druge strani meje in z matičnim narodom v celoti. Hkrati pa se je jugoslovanska delegacija zavzela tudi za ustrezne olajšave za delavce, ki so na začasnem delu v tujih državah, da bi lahko vzdrževali normalne stike s svojimi družinami in svojo državo.

PREBERITE

na strani

- 2 KHD je predstavil šolski model ločevanja in poslabšanja
- 3 Pisateljska srečanja na Bledu in v Brezah
- 4 Dogodki iz pliberške okolice
- 5 Janez Stergar: Vprašanje koroških Slovencev v avstrijsko-jugoslovanskih odnosih
- 5 Številne prireditve ob Materinskem dnevu
- 8 Odbojkarji iz Doba koroški prvaki

Spoznanje ob kongresu CEDRI: V luči oživljanja rasizma in neofašizma dobiva novo razsežnost tudi manjšinsko vprašanje

V času od 5. do 11. maja je imel „Evropski komite za obrambo beguncev in tujih delavcev (CEDRI) svoj 3. kongres v južnofrancoskem mestu Forcalquiere. Na kongresu so sodelovali predstavniki osvobodilnih gibanj iz domala vsega sveta; posebno močno je bil zastopan Afriški narodni kongres (ANC), ki vodi boj proti južnoafriškemu sistemu apartheida.

Poleg zastopnikov osvobodilnih gibanj ter predstavnikov organizacij političnih beguncev in tujih delavcev so se kongresa udeležile tudi vidne osebnosti iz političnega življenja posameznih evropskih držav. Tako je na primer bivši avstrijski pravosodni minister dr. Christian Broda predaval o uveljavljanju človekovih pravic, predsednik zahodnonemškega združenja socialdemokratskih pravnikov, bivši vrhovni sodnik dr. Martin Hirsch, pa se je zavzel za pravice političnih beguncev in zahteval, da bi morale evropske države svojo restriktivno prakso pri dodeljevanju azilskih pravic spremeniti v prid političnim beguncem.

Na nevarnost porajajočega se rasizma in fašizma v Evropi je v svojem

predavanju opozoril predsednik komisije za boj proti rasizmu in fašizmu pri evropskem parlamentu Glyn Ford. Omenjena komisija se zavzema za to, da bi evropske države sprejele posebne zakone proti rasizmu in sovražnosti do tujcev; v tem okviru naj bi se pospeševalo tudi spoštovanje in učenje jezikov manjšin. Predsednik Ford je povedal, da bo komisija predlagala evropskemu parlamentu, naj proglasi posebno leto boja proti rasizmu v Evropi.

Iz Koroške se je kongresa udeležila interetnično sestavljena delegacija, ki je udeležencem tolmačila borbo koroških Slovencev proti težnjam po uveljavitvi šolskega apartheida. Udeleženci kongresa so izvajanjem članov koroške delegacije sledili z velikim zanimanjem, ugotovljeno pa je tudi bilo, da je tako imenovana afera Waldheim senzibilizirala širšo svetovno javnost za notranjepolitične razmere v Avstriji. Prav v tej luči pa dobiva novo razsežnost tudi manjšinsko vprašanje, ki ga mednarodna javnost začinja gledati v povezavi tako z oživljanjem rasizma in neofašizma kot tudi v luči avstrijske interpretacije lastne polpretekle zgodovine.

Bogo Gorjan predsednik borbevske organizacije Slovenije

Na skupščini Zveze združenj borcev NOV Slovenije, ki je zasedala prejšnji teden v Ljubljani, je bil za predsednika ponovno izvoljen Bogo Gorjan, ki je v svojem referatu obširno spregovoril o socialnih in drugih problemih bivših borcev, pa tudi o širših družbenopolitičnih vprašanjih, o ohranjanju tradicij NOB ter o mednarodnih odnosih.

Ko je govoril o dobrih odnosih s sosednjimi državami, pa je tovariš Gorjan tudi opozoril, da je prijateljsko vzdušje med državami v tem prostoru, ustvarjeno na zavezništvu vseh demokratičnih in svobodoljubnih sil v boju proti nacifašizmu, „že ves čas v napoto silam nacionalizma in neofašizma v Italiji, Heimatdiensta na avstrijskem Koroškem in vse bolj glasnim nekdanjim in novim nacistom v

Avstriji“. Poudaril je, da je dejavnost teh sil odkrito naperjena proti nacionalnim pravicam Slovencev v teh državah, proti udeležencem protifašističnega boja ter v zadnjem času tudi proti jugoslovanski armadi kot eni izmed zavezniških armad.

„Udeleženci NOB zato zaskrbljeno opozarjamo na očitne pojave uveljavljanja take politike na naših mejah, ki pomeni vračanje k politiki hladne vojne,“ je naglasil predsednik Gorjan. „Odločno in pravočasno opozarjamo na veliko odgovornost vseh demokratičnih sil v Avstriji in Italiji, še posebno v zamejstvu, za posledice, ki jih imajo take demonstracije, neposredno uperjene proti sožitju obmejnega prebivalstva in razvoju prijateljskih odnosov.“

Slovinci v Italiji ponovno urgirajo zaščitni zakon

Vprašanje uzakonitve globalne zaščite slovenske narodnostne skupnosti v Italiji se je, kakor kaže zadnji razvoj, spet enkrat znašlo na slepem tiru in ni mogoče predvideti, kdaj se bo morda le premaknilo za korak naprej v pozitivno smer. Vlada v Rimu – tako ocenjujejo Slovenci – namreč z vsemi sredstvi skuša ovirati oziroma zavlačevati parlamentarno razpravo o zaščitnem zakonu. Medtem ko so poleg Slovencev tudi politične stranke že davnaj pripravile svoje predloge in osnutke za tak zakon, vlada razen napovedi lastnega predloga še vedno ni napravila ničesar.

Z vladnim zavlačevanjem in njegovimi posledicami se je bavila Slovenska kulturno-gospodarska organizacija v Trstu. Ugotovili so, da je vprašanje globalne zaščite spet zastalo, pri čemer vzroke vidijo tudi v dejstvu, da se stranke očitno že pripravljajo na verjetne predčasne volitve, kjer bi rade polovile čim več glasov od sedanjih Liste za Trst, ki je menda v razpadanju. Nov začetek pozitivnejšega razvoja pa si obetajo od bližnjega obiska jugoslovanskega zunanjega ministra v Rimu ter izražajo pričakovanje, da bi ob tej priložnosti obravnavali vprašanje zaščitnega zakona, to

toliko bolj, ker je predsednik italijanske vlade Craxi med svojim zadnjim obiskom v Beogradu dal v tej smeri povsem določeno obljubo.

Slovinci v Italiji pa so se preko svoje enotne slovenske delegacije kot skupnega predstavniškega telesa republike Cossigo. Opozorili so ga, da „skoraj štirideset let po rojstvu italijanske republike, katere ustava jamči vsem jezikovnim manjšinam posebna zaščitna določila, in deset let po ratifikaciji oimskega sporazuma, v katerem je potrjena obveznost italijanske države, da zajamči naši manjšini zaščito čim višje možne stopnje, moramo žal vzeti na znanje še en poskus, da bi v parlamentu zamrznili razpravo in odobritev zakona o globalni zaščiti“. Predsednika republike so zaprosili za posredovanje pri pristojnih oblasteh, da bi bili odstranjeni zadržki in ovire za hitro odobritev zaščitnega zakona. „ki bi zajamčil vsem Slovincem v 35 občinah Videmske, Goriške in Tržaške pokrajine svobodno uživanje pravic, ki bi omogočile ohranitev in razvoj njihove jezikovne in kulturne identitete ter posebnih gospodarskih in družbenih interesov“.

Pismo iz Slovenije

Tudi v Sloveniji vse več nasprotovanja jedrskim elektrarnam

V Sloveniji, kjer obratuje edina jedrska elektrarna v Jugoslaviji (v Krškem) in imajo tudi edini jugoslovanski rudnik urana (Žirovski vrh), je bilo v zadnjem času mogoče slišati v javnih razpravah in prebrati v časopisih vse več pomislekov in dvomov o varnosti obratovanja jedrskih naprav. V zvezi s tem je bilo tudi vse več kritičnih pripomb na račun predvidene graditve druge jugoslovanske jedrske elektrarne, in sicer na Hrvaškem, in na račun zamisli o graditvi še štirih jedrskih elektrarn v Jugoslaviji.

Varstvenike narave (zelene) in druge, med katerimi so še posebno kritični mladi, so slovenski strokovnjaki prepričevali, da je v Sloveniji dobro poskrbljeno za varnost delovanja jedrskih naprav, da nenehno kontrolirajo njihov vpliv na okolje in da je zato strah pred radioaktivnim sevanjem ali celo pred katastrofo povsem odveč. Velike potrebe po elektriki v Jugoslaviji pa po njihovem zatrjevanju zahtevajo, da v prihodnje v Jugoslaviji zgradijo nove jedrske elektrarne.

Nesreča v Černobilu v Sovjetski zvezi pa

je tudi v Sloveniji precej spremenila odnos ljudi do atomskih central. Ljudje sedaj precej bolj skeptično gledajo na jedrske naprave in se bojijo, da se ne bi ponovila černobilska katastrofa. Ta pa je tudi še bolj spodbudila varstvenike narave v njihovi borbi za zdravo človekovo okolje.

Na izredni seji upravnega odbora Zveze društev za varstvo okolja Slovenije so sprejeli stališče, s katerim zaradi možnosti, da pride do podobne nesreče tudi v Sloveniji, zahtevajo, da čim prej oz. v naslednjih petih letih preneha delovati jedrska elektrarna v Krškem. Republiški izvršni svet naj bi revidiral že sprejeta stališča in dokumente o graditvi in uporabi jedrske energije v Sloveniji in sprejel odlok o takojšnji in trajni ustavitvi obratovanja rudnika urana Žirovski vrh. Zahtevali so tudi, naj bi v Jugoslaviji takoj ustavili in preklicali mednarodni razpis in zbiranje ponudb za izbor in graditev novih jedrskih elektrarn.

Tudi svet za varstvo okolja pri predsedstvu Republiške konference Socialistične

zveze, ki je obravnaval katastrofo v Černobilu in posledice v Sloveniji, je v svojem pismu zvezni vladi v Beogradu predlagal, da ustavi vsakršno odločanje in da ponovno pretehta jugoslovanski jedrski program in ga uskladi z jugoslovanskimi materialnimi in kadrovskimi možnostmi.

Še posebno kritična in ostra pa je v Sloveniji do teh vprašanj mladina oziroma njena organizacija. V soboto so v Ljubljani organizirali protestno zborovanje. Na njem so obsodili ravnanje Sovjetske zveze, ker ni pravdočno obvestila drugih držav o katastrofi v Černobilu; hkrati pa so protestirali proti nameravani graditvi novih jedrskih elektrarn v Jugoslaviji. Podpisali so protestno izjavo, ki so jo poslali slovenski, jugoslovanski in sovjetski vladi. V njej so med drugim zapisali, da od jugoslovanske zvezne skupščine zahtevajo, da razglasi moratorij o graditvi jedrskih elektrarn. Zahtevajo tudi, da v Sloveniji takoj razpiše referendum o graditvi predvidene druge jedrske elektrarne v Jugoslaviji.

L.S.

NAČRTI ZA DVOJEZIČNO ŠOLSTVO NA KOROŠKEM

„Šolski referendum KHD, katerega je podprlo 20 odstotkov volilno upravičenih v prizadetem območju na odprt in kvalificiran način, ima cilj, da zagotovi enakopravnost vseh otrok, ki niso prijavljeni k dvojezičnemu pouku, z vsemi ostalimi šolarji ljudskih šol v Avstriji“.

Tako pravi v uvodu svojega „šolskega modela“ Kärntner Heimatdienst. Nadalje poudarja, da s tem hoče uresničevati elementarno pravico, po kateri „pravice manjšine ne smejo postati dolžnost za večino,“ in da zato KHD „zahteva za neprijavljene (enojezične) otroke splošno obliko avstrijske ljudske šole z izključno nemškim učnim jezikom – torej tako imenovano Regelschule“ (kaj naj to pomeni? Strokovni pojem „Regelschule“ velja za vse javne šole v razliki k privatnim šolam. „Regelschule“ ima torej zakonsko podlago. Pa tudi dvojezična šola na Koroškem ima zakonsko podlago. Torej je uporabljane pojma v tej zvezi tudi negacija zakonitosti dvojezičnega šolstva na Koroškem).

Kako hoče KHD deliti razrede? Prva ugotovitev: določitev, koliko otrok mora biti najmanj v enem razredu, tako da ga je mogoče redno voditi, naj odpade. Možni naj bodo tudi razredi za enega otroka. Tako bi

se dalo, po „razmišljanju“ KHD-ja, zagotoviti pravico staršev. KHD je tudi že kar na novo razdelil vse razrede po šolah na področju veljave zakona o dvojezičnem pouku in se hvali, da bi tako ustvaril še dodatnih 74 delovnih mest za učitelje, saj bi bilo tako 213 enojezičnih (doslej 72)

Kärntner Heimatdienst je predstavil model ločevanja in doslednega poslabšanja

in 113 dvojezičnih (do zdaj 180) razredov.

To je v bistvu „razlaga“ modela, kakršno je ponudil KHD pri tiskovni konferenci, ko je predstavil svoj „šolski model“. Toda ogledimo si, katere bi bile dejanske posledice, če bi uresničili ta model.

Stroga ločitev po vsem ozemlju

Značilno za hajmatdinstov „model“ je stroga ločitev otrok po vsem dvojezičnem ozemlju. In to začeto pri šolah, ki imajo visok delež prijavljenih otrok, pa tja do šol, na katerih so prijavljeni skupno le trije otroci ali še manj. KHD-jevi „strokovnjaki“ (med njimi bivši poslanec FP v dežel-

nem zboru Silla, ravnatelj ljudske šole v Rožku Arneitz ter glavnošolski učitelj Fleiß iz Sinče vasi) v tej zvezi hvalijo predsestnike vseh treh v deželnem zboru zastopanih strank, saj so tudi ti že naovedovali tako ločitev v celi deželi. Pravijo, da bodo tako uresničili pravico staršev, hkrati

pa obdržali „šolo pod skupno streho“. Le kako bo to uresničljivo predvsem na manjših šolah, na katerih iz prostorskih razlogov ni mogoče urediti več razredov? Na to ni odgovora.

Močno poslabšanje kvalitete pouka

KHD pa ne načrtuje samo popolne ločitve otrok, temveč tudi poslabšanje kvalitete pouka. Če si ogledamo npr. predlog za zdaj polno organizirano šolo v Žitari vasi, vidimo, kam pes tace moli. Do zdaj je bila ljudska šola štirirazredna. Nad 50 odstotkov otrok je bilo prijavljenih k dvojezičnemu pouku, tako da so bili vsi raz-

redi dvojezični. Po predlogu KHD naj bi jblo v Žitari vasi šest razredov: 3 enojezični, 3 dvojezični. Upoštevati je pri tem treba seveda tudi še dejstvo, da KHD 4. razreda (pouk v nemščini, slovenščina se poučuje le po štiri ure tedensko) ne pojmuje kot dvojezičnega. Sledi: 1., 2. in 3. razred

enojezične šole so tisti trije enojezični razredi, ki so torej polno organizirani. Ostajajo še 3 dvojezični razredi. Od teh je eden navadni 4. razred za vse, 1. in 2. šolska stopnja pa bi morala imeti oddelčni pouk.

Še bolj jasno se to kaže pri manjših šolah, (n.pr. le še dva dvojezična razreda v Bilčovsu,...) tako da lahko ocenimo: k dvojezičnemu pouku prijavljeni otroci po KHD-modelu ne bi bili samo ločeni, temveč bi imeli tudi oddelčni pouk – in to po celotnem ozemlju. KHD pa predvsem na manjših šolah „demokratično“ privoljuje tudi v splošni oddelčni pouk za otroke „nemških Korošcev“ – samo da nimajo „oddelčnega pouka, ki sledi iz dvojezičnosti pouka“.

„Naravna“ zožitev dvojezičnega območja

Že uvodoma omenjeni razredi s samo enim ali dvema učencema naj bi bili po besedah predsednika KHD Feldnerja prav tako mogoči. „Odločali naj bi o tem starši sami, saj jih lahko prijavijo (ali odjavijo), ali pa jih – kakor na primer nekateri že zdaj vozijo svoje otroke okrog Drave v šentjakovski vrtec – lahko vozijo tudi v druge šole.“

Da je gola demagogija, če Feldner zdaj trdi, da KHD ne zahteva zožitve območja, na katerem velja manjšinski šolski zakon, je jasno. Kdo pa bi poslal svojega otroka na pirmer v Brdu pri Šmohorju še v dvojezični razred, če pa bi bil dvojezičen le en razred, v razredu pa samo en otrok. Primerov bi bilo takih še več – predvsem v obrobem delu dvojezičnega področja –, posledica pa enaka: splošna situacija bi privedla do „naravne“ smrti dvojezičnega pouka na teh šolah.

Torej je „šolski model“ hajmatdinstaja najmanj tristranski napad na dvojezično šolstvo – preprečiti bo treba, da ne bo postal v kratkem tudi od tristranskega sporazuma javno blagoslovljeni.

Andrej Mohar

19. mednarodno srečanje pisateljev na Bledu...

Od srede do sobote preteklega tedna je na Bledu spet potekalo mednarodno pisateljsko srečanje – 19. po vrsti. Prireditelju, Slovenskemu centru PEN, je tokrat uspelo na srečanju zbrati blizu šestdeset pesnikov in pisateljev iz skupno 22 držav in sicer od Kitajske preko Sovjetske zveze, Afrike, ZDA, Anglije, Kanade, in seveda iz številnih držav Evrope – tudi Avstrije.

Tema letošnjega srečanja je bila „Kulturna identiteta malih narodov“, kar je bilo zanimivo tudi za pripadnike narodnih manjšin. Obravnavanje tega vprašanja je pokazalo, da majhnost naroda nikakor ni vzrok, da nima svoje kulturne identitete, marveč, da prav mali narodi vedno znova potrjujejo svojo visoko kulturno stopnjo. Problem je le v tem, da mali narodi nimajo take možnosti kot veliki, katerih kulturne dosežke manjši spoznavajo, obratno pa se to ne dogaja v enaki meri.

Referati in diskusije, ki so se vrtele okoli tega vprašanja so vedno znova potrjevale, da kultura, zlasti književnost malih narodov, ni slabša od tiste velikih, v sorazmerju števila prebivalstva pa je v svetu žal manj prisotna. Za odpravo te pomanjkljivosti pa morajo skrbeti pisatelji potom prevodov njihovih literarnih del.

Veliko pozornost je zbudil pisatelj Tayo Olafioye (glej sliko) iz Nigerije, ki je menil, da ljudje oz. narod, ki pozabi na svojo preteklost, nima prihodnosti. Čeprav je pri tem mislil na črnce, ki doživljajo strašna ponižanja, to brez dvoma velja tudi za nas, posebno tiste, ki hočejo pozabiti svoj jezik, svoj narod in s tem na svoj izvor in zgodovino svojega naroda. Nadalje so pisatelji na Bledu ugotovili, da majhnost naroda ni tako bistvena, da pa je za vsak narod potrebna zgodovinska zrelost. Tako je lužiški pisatelj Jurij Brezan dejal, njegov narod ni imel upanja v nobenem času svoje

Nigerijski pisatelj Tayo Olafioye

...in 15. v Fresachu

Ob istem času kot na Bledu, je potekalo tudi pisateljsko srečanje v Fresachu (Brezah) na zgornjem Koroškem. Organizator srečanja Walther Nowotny je za jubilejno srečanje v Breze povabil okoli 60 pisateljev iz vzhodnih in zapadnih evropskih dežel. S tem je dosegel svoj namen, namreč vzpostaviti dialog med pisatelji, ki živijo in delujejo v različnih političnih sistemih. Pri tem se je ponovno izkazalo, da se pisatelji kljub življenju v različnih družbenih sistemih srečujejo s podobnimi problemi in si imajo prav zaradi tega marsikaj povedati. Glavni cilj srečanja v Brezah pa je tudi navezovanje prijateljskih stikov med posameznimi pisatelji, ki potem kot prevajalci doprina-

šajo k spoznavanju literature enega in drugega naroda.

Med referenti, ki so spregovorili, je bil tudi mladi koroški pisatelj Janko Ferk, ki je govoril o situaciji slovenskega pisatelja na Koroškem in kritično ugotovil, da koroški pisatelj deluje v zelo težkih razmerah, kar potrjuje dejstvo, da koroški Slovenci nimamo pisatelja, ki bi deloval kot svobodni umetnik, čeprav bi imeli ljudi (kot je Lipuš), ki se bi lahko izključno ukvarjali s pisateljevanjem.

Srečanja v Brezah se je udeležila tudi močna delegacija pisateljev iz Slovenije (Dolar, Pogačnik, Kunter, Gajšek), medtem ko je s Koroške na Bledu bil samo Kokot.

V nedeljo v Pliberku:

Pesem ne pozna meja

Pod zgornjim geslom bo prihodnjo nedeljo v Pliberku potekalo veliko pevsko srečanje, na katero vabijo Slovenska prosvetna zveza, SPD „Edinost“, MoPZ „Kralj Matjaž“ in MePZ „Podjuna“.

Deset pevskih zborov iz Slovenije, Koroške in Primorske, bo sodelovalo na koncertu, ki bo prvi te vrste na pliberškem gradu. Predtem pa se bodo zbori v povorki premikali skozi Pliberk, kjer bo zbor na kraj prireditve spremljala godba na pihala iz Šmihela. Že povorka skozi Pliberk bo posebno doživetje, ko bodo obiskovalci ter prebivalci Pliberka imeli priložnost spoznati sodelujoče pevske zборе, ki bodo posamič in na skupnem nastopu dokazali, da pesem ne pozna meja, da druži pevce treh dežel, in da pesem povezuje tudi pevce večinskega in manjšinskega naroda.

Med sodelujočimi pevkimi zbori je večina takih, ki imajo za sabo že dolgo zborovsko zgodovino, zato tudi sodijo med najboljše amaterske zборе našega skupnega kulturnega prostora. Spored, ki ga bodo posamezni zbori izvajali obeta, da bomo slišali najlepše slovenske narodne in umetne pesmi ter pesmi sosednjega naroda, kar pomeni, da ljubitelji zborovskega petja ne smejo zamuditi te enkratne priložnosti in bodo gotovo množično obiskali koncert na pliberškem gradu, ki bo služil za kuliso te kulturne manifestacije. K pisani sliki pa bodo prispevali tudi zbori, saj bodo nastopali v nošah oz. enotnih oblekah, najlepše doživetje pa bo seveda njihova pesem, ki bo v nedeljo donela na pliberškem gradu.

Pevska srečanja SPD „Danica“

V petek, 2. maja je SPD „DANICA“ vabila na prijateljsko srečanje z moškim zborom iz Pirmasensa v Zvezni republiki Nemčiji (blizu francoske meje). Moški zbor „Karl Siebert“ iz Pirmasensa je svoj vsakoletni društveni izlet priredil na Koroško in hotel to povezati s pevskim nastopom. Ker jim je bil naš mešani pevski zbor znan od poletnih prireditev in so nekateri člani letovali pri Wutteju na Veselah, so se obrnili na nas, da se ob tej priložnosti srečamo. Moški zbor „Karl Siebert“, ki ga sestavljajo člani 10 različnih zborov, nas je z vrhunsko pevsko kvaliteto presenetil. Saj je odličan izbor in interpretacija pesmi bila pevsko dovršena. V svojem sporedu so imeli madrigale, variacije na Schubertovo „Forelle“, mednarodne pesmi ter operne in operetne melodije. S klasičnimi deli pa se je predstavil tudi družinski kvartet SIEBERT in solisti. Naš mešani pevski zbor je v svoj del sporeda vključil povezavo z manjšinsko problematiko in predstavil družinsko društvo. Zapel pa je tudi družinski kvartet „Kežar“.

V soboto 3. maja, na predvečer sv. Florjana (varuha pred ognjem), so se kot vsako leto zbrale razne skupine po vaseh in zapele Florjanovo pesem. Tako so se prav v naši bližnji okolici odpravile na pot štiri skupine in pri vsaki hiši zapele. Po navadi dobijo Florjanovci za popotnico jajca in mast, ponekod pa tudi denar. Ta običaj, ki je doma bolj v zgornji Podjuni bomo na vsak način ohranili.

V četrtek 8. maja je bila v Kulturnem domu DANICA v Šentprimozu Materinska proslava. Spored so odlično pripravili

otroci iz vrta, učenci glasbene šole, mladinski zbor ter šolarji s kratkim prizorčkom. Proslave se je udeležilo veliko ljudi. Po kulturnem sporedu so bile matere vabljene na torto in kavo.

Zadnja sobota je bila za naš mešani pevski zbor enkratno koncertno doživetje. Gostovali smo namreč v Seckau-u in tam sodelovali na otvoritvenem koncertu kulturnega tedna.

V samostanu v Seckau-u je v prvem delu zapel 50-članski mešani zbor iz Kriegelacha. Izvajal je predvsem narodne pesmi starejše in novejšje priredbe. Med posameznimi bloki pa je nastopila skupina ljudske glasbe „Volksmusikgruppe Strunz“ iz zapadne Štajerske. Skupina, ki nam je znane od raznih prireditev je tudi tokrat navdušila s svojim izvajanjem pravih ljudskih viž.

Drugi del pa je oblikoval naš mešani pevski zbor. Za vsakega pevca je pravo doživetje, če lahko nastopi v takem ambientu kot je samostanska dvorana – z izvrstno akustiko in navdušeno publiko. Zbor pod vodstvom Hanzija Kežarja in Stanka Polcerja je podal spored narodnih in mednarodnih skladb. Navdušeni smo se zgodaj zjutraj vračali domov.

Tudi naslednji dan nismo imeli časa za počivanje; na Koroškem se je namreč mudila gledališka karavana Cankarjevega doma iz Ljubljane. V Kulturnem domu v Šentprimozu so naši igralci zaigrali „Komaj do srednjih vej“, nato pa so se udeleženci karavane še malo pomudili med nami.

Dani

Oddolžitev velikanu slovenske besede (ob 400-letnici smrti Primoža Trubarja)

Snežena odeja, ki je do zadnjih marčevskih dni silila k zimskemu mrtvilo vso rašiško dolino, je nazadnje le morala popustiti pred spomladanskimi sončnimi žarki in obnovitvena dela na Trubarjevi domačiji so spet lahko stekla. Tako naj bi bila do letošnjih zadnjih junijskih dni na Rašici pri Velikih Laščah, rojstnem kraju velikanu slovenske pisane besede, urejena spominska zbirka, kot dostojen spomin in počastitev 400-letnice smrti Primoža Trubarja.

Že lansko jesen so namreč začeli obnavljati nekdanji Temkov mlin (Trubarjeva rojstna hiša namreč ni ohranjena) ob ponikalni rečici Rašici, streljaj od glavne ceste, ki povezuje Ljubljano z Velikimi Laščami in pelje naprej proti Ribnici in Kočevju. Ne obnavljajo pa le stare stanovanjske hiše z mlinom, v kateri bo urejena Trubarjeva spominska

ra, pojasnjuje, da bo šlo bolj za didaktični prostor, v katerem bodo obiskovalci dobili predstavbo o Trubarjevem delu in času, v katerem je živel in delal.

Na stenah tega velikega prostora bo tekla Trubarjeva življenjska pot. Obiskovalci bodo lahko prebrali Trubarjeve avtobiografske citate. Nad vsako skupino Trubarjevih besedil, pa bodo upodobljena osrednja mesta v katerih je prebil del svojega življenja: Ljubljana, Trst, Salzburg, Nürnberg, Tübingen in še nekatera. V vitrinah bodo predstavljeni tudi faksimili Trubarjevih knjig, nekaterih pisem in drugih besedil. Na vidnem mestu bo zelo povečana slika prve slovenske knjige.

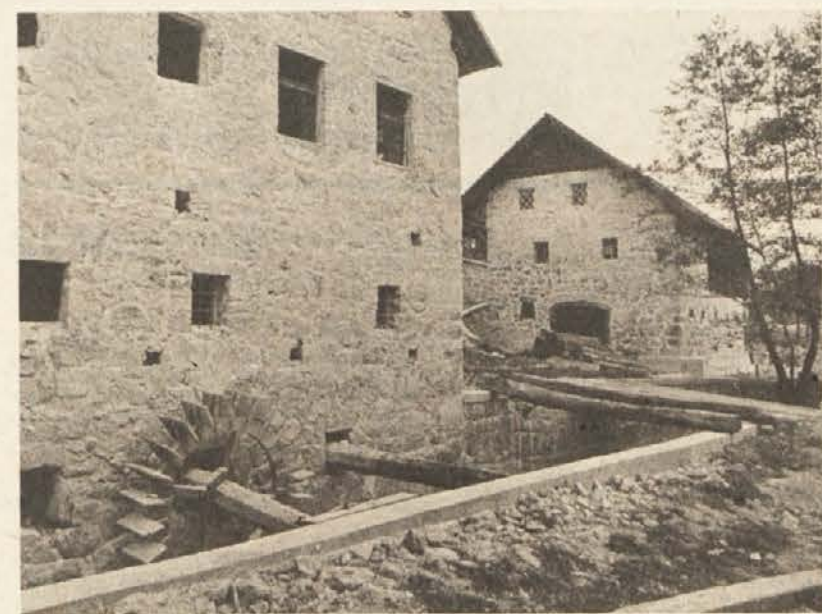
Ceprav so člani organizacijskega odbora za proslavo 400-letnice Trubarjeve smrti ki ga vodi dr. Anton Vratuša, zagnani, pa je to za uspešno obnovo od zoba časa močno načetih stavb premalo. Predračunski stroški nenehno rastejo in kakor kažejo zadnje ocene, bo potrebnih več kot 50 milijonov

karja Jožeta Cente, pripravljajo prodajno razstavo del, ki jih bodo podarili, izkupiček pa bodo prispevali za obnovo Trubarjevine.

Prispevek – gre za 25 tisoč zahodnonemških mark – je pred časom

● V kulturnem domu v bližnjih Velikih Laščah so v začetku marca odprli Levstikovo in Stritarjevo spominsko sobo. Uredili pa bodo še Trubarjevo čitalnico. Tako bo na enem mestu moč videti predstavitev vseh treh velikih Slovencev s tega konca Dolenjske. Vsi ti prostori, skupaj s Trubarjevo spominsko zbirko na Rašici, bodo odlična učilnica slovenskega jezika in književnosti na prostem. Tako številni šolarji, turisti in drugi obiskovalci iz rojstnih krajev Primoža Trubarja, Josipa Stritarja in Frana Levstika ne bodo več odhajali razočarani.

dala tudi evangelistična skupnost iz Tübingena, denar pa zbirajo na pobudo Slavističnega društva tudi

Osrednji objekt obnovljene Trubarjeve domačije bo mlin in v velikem prostoru nad njim Trubarjeva spominska zbirka. (foto: Janez Zrnc)

dinarjev, da bo Trubarjeva domačija do proslave, ki bo predvidoma v zadnjih junijskih ali prvih julijskih dneh, nared. Zato je že pred meseci stekla širom Slovenije zbiralna akcija za tako imenovani Trubarjev dinar. V obnovitvena dela pa so se poleg posameznikov z delom in materialom vključile tudi številne delovne organizacije. Svoj delež bodo prispevali tudi slovenski likovni umetniki, ki prav v teh dneh, na pobudo akademškega sli-

tržaški Slovenci. Podobno zbiranje naj bi steklo tudi na Koroškem.

Pripravljen je tudi že spored za proslavo na Rašici, ki bo kot rečeno, v zadnjih junijskih ali prvih julijskih dneh. Udeleženci bodo po slavnostnem govoru prisluhnili koncertu Trubarjevih pesmi, člani veliki-kolaškega kulturno-umetniškega društva pa bodo zaigrali igro Jožeta Javorška „Življenje in smrt Trubarjeva“.

Gregor Pucelj

Novosti s pliberškega območja

Anzeja Hanina ni več

Na Humcu so zvonovi spet naznani smrt soobčana. Tokrat je doletelo znanega kulturnega delavca Janka Hanina iz Bidre vasi. Pokojni je že več let bolehal na astmi in ji pred kratkim podlegel v 78. letu starosti.

Pokojnikova življenjska pot se je začela v številni kmečko-delavski družini v Podgori pri Rudi. Že kot otrok je okusil trdoto-takratnega zemeljskega bivanja, ki je doseglo svoj višek tedaj, ko je ogenj uničil njihov dom. Moral je zapustiti rojstni kraj in se preseliti čez Dravo v Čirkovce, kjer so novi vaščani Hačinovo družino v Lipejevi hiši sprejeli z veliko prisrčnostjo in jo kmalu imeli za svojo. Te ljudi je združevala skupna ljubezen do slovenske besede. Ker je bil Janko Hanin izredno talentiran igralec, se je kmalu vključil v prosvetno delo Slovenskega prosvetnega društva v Pliberku.

Za Haninove je splošno znano, da so se razdajali za narodno in kulturno delo. Anzej je še posebno zaživel, po končani drugi svetovni vojni, ko je vrgel vsiljeno mu vojaško suknjo, v kateri se je počutil zelo nesrečnega, v kot. S polnim zagonom se je vključil v narodno delo. Kot igralca smo ga srečavali v številnih igrah – kot Tresoglava v Miklovi Zali, Krjavla, v Lepi Vidi, v Desetem bratu, Divjem lovcu itd. V mnogih igrah je imel glavne vloge, ki jih je podal perfektno brez treme. Njegovi igralski nastopi so bili tako originalni in privlačni, da so vsakogar prepričali, kako lepa in potrebna je odrska dejavnost.

Nadaljnja posebnost pokojnega Anzeja je bila, srčnost. Ni se ustrašil uniformiranih hitlerjanskih biričev, ki so aprila leta 1942 hoteli med številnimi koroškimi Slovenci izseliti tudi njegovo hčerko. Postavil se je tej krivici po robu in zaleglo je. Prav tako se ni ustrašil v vojaški uniformi obiskati svoje sovaščane in znance v izseljeniških taboriščih. Bodril jih je, da bo kmalu konec te strašne krivice. Prisrčen pozdrav, kos kruha in domača beseda, so izseljencem pomenili več kot vse drugo. Da pa so takšni obiski v taboriščih bili povezani z nevarnostjo, pa ni treba posebej poudarjati.

Kljub trdim časom si je Anzej prigaral toliko denarja, da si je postavil v Bidri vasi hišico. Da pa je to dosegel, je moral „obromati“ nešteto gradbišč in pošteno pljuniti v žuljave roke, s katerimi si je za družino ustvaril lastno streho. Kljub trdemu delu pa Lipejev Anza ni tožil, nasprotno, s svojo šegavostjo je znal ljudi spravljati v dobro voljo. V prostem času je bil vedno na razpolago za narodno-kulturno delo, obiskoval prireditve in prodajal med našim ljudstvom tiskano besedo v obliki knjižnega daru Slovenske prosvetne zveze.

Ko smo stali ob odprtem grobu in se poslavljali od drugega pokojnika, se mu je predsednik SPD „Edinost“ iz Pliberka Jožko Hudl zahvalil za vse njegovo prizadevanje za ohranitev slovenske besede in narodne skupnosti.

Poslovili smo se od človeka, ki je bil odločen in neustrašen v naših vrstah, bojimo se, da nekoč ne bomo več imeli takšnih mož, kot je bil Anza – preprost in predan naši narodni skupnosti. S pokojnikom je šel v grob tudi kos zgodovine našega društva in prepričani smo, da bo to njegovo delo, povezano s tolikšnim idealizmom, še dolgo spodbudno vplivalo na naša bodoča prizadevanja. Zalujoči ženi, otrokom in sorodnikom izrekamo naše iskreno sožalje.

Prvomajsko slavlje pri Črčju na Blatu

Tudi letos, tokrat že drugič, smo se na povabilo Mirka Kumra-Črčja in v imenu Enotne liste Pliberk zbrali na Črčjevem domu, da v družabnem vzdušju praznujemo 1. maj. Razveseljuje, da se je po mnogih letih – po vojni je bilo takšno proslavljanje

„VAŠ PRISPEVEK POMAĞA REŠEVATI ŽIVLJENJA“ Avstrijski Rdeči križ

vsako leto – ta prvomajski običaj, skupno z družabnim srečanjem spet obnovil. Na tem srečanju za nekaj ur pozabimo na vsakdanje tegobe in skrbi.

Že par dni pred prvim majem so potekale priprave za ta ljudski praznik. Na predvečer pa so vaščani postavili velik mlaj, ki naj priča praznično razpoloženje široki javnosti. Visoko lepo smreko za mlaj je prispeval sosed Janez Milač. Čeprav so okoli mlaja namestili močno železno mrežo, da bi nepridipravom onemogočili „požaganje“ mlaja, so morali kar tri dni stražiti, da jim to ne bi „zgratalo“. Pravijo, da so se v bližini mlaja pojavili nekateri takšni sumljivi „žagarji“.

Ob otvoritvi prvomajskega praznovanja in srečanja je spregovoril gospodar in vodja Enotne liste Pliberk tovariš Mirko Kumer in pozdravil številne navzoče, ki so prišli iz vseh krajev domače in sosednjih občin. Za še bolj živahen potek srečanja je skrbela mlada godba na pihala iz Šmihela, ki jo vodi prof. Burdci. Ob njenih melodijah je čas vse prehitro minil. Poleg godbe so vmes zapeli že daleč naokoli znani šmihelski „dedi“ in tako popestrili ta dan. Z one strani Drave pa je prišel „na pomoč“

harmonikaš, ki je pridno nategoval meh in izvajal iz njega prijetne domače viže.

To prvomajsko srečanje je bilo res prijetno, saj smo se vsi počutili domače, kar je pričalo o odličnem razpoloženju vseh navzočih. Posebna zasluga in priznanje za to uspelo srečanje gre predvsem gospodinj in gospodarju Črčjeve domačije. Splošna želja je bila, da bi tudi prihodnje leto ob mlajskem jamboru praznovali ta dan in se sproščeno poveselili ob kovanju enotnosti vseh dobrih ljudi.

Na „raboti“ pri Štibarju

Živinorejska zadruga za Libuče in okolico je v soboto 3. maja vabila k Štibarju na Belšaku na „raboto“, to je na prostovoljno delovno akcijo za popravilo pašniške ograje pastirju Zdravku Pandelu.

Prostovoljnega dela se je udeležila tretjina članov zadruga in pomagala urediti plot, da ne bi živina vdirla na prosto. „Raboto“ je spremljalo izredno lepo vreme in počutje na tem lepem gorskem kraju tako da so bili zadržniki res s pravo pomladansko zagnanostjo pri delu. Zadržniki so delali po nekakšnem sistemu „tekočega traku“ – porazdelili so se tako, da so nekateri delali luknje, drugi zabijali kole v zemljo, tretji pa so napenjali žico in jo pritrdjevali na kole.

Medtem ko so zadržniki delali plot, pa je predsednik živinorejske zadruga Alojz Možina trosil gnoj, da bi trava čim prej poglala. Seveda pa smo kolom tudi „prilivali“, za kar so skrbeli mladi Štibarjevi. Vse je šlo hitro od rok in lepo je bilo videti prijazne in zadovoljne obraze zadržnikov, s kakšnim zanosom so pri delu, kot da delajo zase. Z veseljem smo ugotovili, da so še ljudje, ki so pripravljeni tudi za skupnost za tisti „bog lonaj“ nekaj narediti. Dokler bomo v naših vrstah imeli še takšne ljudi, ki ne gledajo samo na to, da bodo kaj zraven zaslužili, tako dolgo se nam ni treba bati, da bi nam Štibarca „splahnela“, kakor razne druge naše zadrugne ustanove.

Živinorejski zadrugi predseduje že vrsto let Alojz Možina, tajniške posle pa vodi Jožko Nachbar. Oba skrbita, da zadruga dobro gospodari. Uspelo jima je tudi priskrbeti potrebne subvencije za izgradnjo novih poti, tako v lanskem, kakor tudi v letošnjem letu, kar je seveda velikega pomena za lažje spravilo lesa in drv.

Pri delu in ob malici je bilo razpoloženje odlično in tudi marsikatero smo rekli, da se je smeh razlegal daleč naokoli po tem lepem gorskem svetu. Zadovoljni nad opravljenim delom smo se vračali na domove z željo, da se tudi prihodnje leto srečamo na „raboti“ pri Štibarju ter da pridejo tudi tisti zadržniki, katerih letos še ni bilo. **ikej**

PESEM NE POZNA MEJA v nedeljo 18. maja 1986 v Pliberku

Ob 14.00 uri spreved skozi mesto na grad, ob 14.30 uri koncert na pliberškem gradu.

Nastopajo zbori iz Italije, Jugoslavije in Avstrije:

Ženski pevski zbor „Franc Zgonik“ iz Branika, MoPZ „Franc Zgonik“ iz Branika, MePZ „Svoboda II“ iz Trbovelj, MoPZ „Jezero“ iz Doberdoba, MoPZ „Vesna“ iz Križa, MePZ „Primorrec-Tabor“ iz Trebče, Opčin, MePZ „Podjuna“ iz Pliberka, MoPZ „Kralj Matjaž“ iz Libuče, MGVP Petzen-Loibach iz Libuče ter MoPZ „Folte Hartman“ iz Pliberka. Sodelovala bo tudi godba na pihala iz Šmihela.

Organizatorji: Slovenska prosvetna zveza, SPD Edinost, MoPZ „Kralj Matjaž“, MePZ „Podjuna“.

Spominski pohod na Blegoš

Planinska koča pod Blegošem

V počastitev dneva zmage je bil v nedeljo že deseti spominski pohod na 1563 metrov visoki Blegoš, goro ki kraljuje zahodno od Škofje Loke med Selško in Poljansko dolino. Pri koči pod Blegošem je bila proslava s kulturnim sporedom. Pohoda se je udeležilo okoli 2000 planincev, med njimi tudi skupina slovenskih planincev s Koroške, ki je prispela na Blegoš s tržiškimi planinci. Na povratku so obiskali Tavčarjev dom na Visokem, ki ga sedaj restavrira.

Darujmo za Rdeči križ

V mesecu maju so že mnoga leta nabiralne akcije za Rdeči križ. V času od 1. maja do 8. junija 1986 bodo letos spet številne osebe zbirale denar za dejavnost in potrebe Rdečega križa.

Letos in prihodnje leto pa je ta potreba Rdečega križa še bolj važna, saj je znano, da v Celovcu gradijo Reševalni center Rdečega križa, ki ni pomemben samo za Celovec temveč za vso koroško deželo.

Pod streho te stavbe bo katastrofno skladišče s šotori, posteljami, medicamenti, nadalje dobro opremljena delavnica za vozni park ter deželna centrala, tako za Koroški mladinski Rdeči križ, kot tudi za krvodajalstvo.

Realizacija tega projekta je seveda povezana z velikimi stroški, zato Rdeči križ poziva koroško javnost, da podpre to karitativno akcijo, kajti vsak prispevek za Rdeči križ pomaga reševati dragocena življenja.

Prireditve

KONCERT MEŠANEGA PEVSKEGA ZBORA „LIPA ZELENELA JE“

Sto in ena vigred Zdravka Švikaršiča – Zborovodja: Lajko Milisavljevič
● v soboto 24. 5. 1986 ob 20.00 uri v Kulturnem domu v Šentjakobu v R.
● v nedeljo 25. 5. 1986 ob 20.00 uri v gostilni Hafner v Žvabeku

Prireditelj: Slovenska prosvetna zveza, Krščanska kulturna zveza, SPD „Rož“ v Šentjakobu in KPD „Drava“ v Žvabeku

BOROVLEJE TAKO ZVENI OB DRAVI

v soboto 24. 5. 1986 ob 20. uri v Mestni hiši v Borovljah
Sodelujejo: MGVP Oberdrauburg, MePZ Podjuna in Stadtchor Borovlje

OBIRSKO III. STRELJANJE NA OBIRSKEM s puško na zračni pritisk

v ponedeljek 19. 5. 1986 od 9.00 do 12.00 in od 12.00 do 19.00 ure pri Jerebu na Obirskem. Zabavali bodo domači godci. Lepe nagrade!

ŽELEZNA KAPLA PLESNI TEČAJ

namenjen tistim, ki že imajo osnovno znanje
v nedeljo 18. 5. 1986 ob 14.30 uri v glavni šoli (telovadnica)

Slovensko planinsko društvo Celovec vabi na

IZLET NA GRLOVEČ

v soboto 17. 5. 1986
Zbirališče ob 9.00 uri pri Francu v Selah – Zgornjem Kotu
Naši planinci bodo spremljali planince Planinskega društva METALKA iz Ljubljane.

Posojilnica-Bank Železna Kapla vabi na
OBČNI ZBOR
v sredo 28. 5. 1986, s pričetkom ob 19.00 uri v hotelu Obir v Železni Kapli
Upravni odbor

IZLET NA RAVNE IN V KOTLJE
na binkoštni ponedeljek 19. 5. 1986
Odhod: ob 8.00 uri izpred Delavskega urada v Velikovu
Spored: ogled galerije Wernerja Berga v Pliberku, študijske knjižnice na Ravnah ter doma Prežihovega Vrance v Kotljah. Popoldan čas za razvedrilo in družabnost
Prireditelj: PD „Lipa“ v Velikovu

**ŽELEZNA KAPLA
10. LET LOVSKEGA ZBORA
ŽELEZNA KAPLA – KONCERT**
v petek 23. 5. 1986 ob 20.30 uri v farni dvorani v Železni Kapli
Nastopajo: Lovski pevski zbor Železna Kapla, lovski pevski zbor Medvode in južnokoroški rogisti.

SELE

KONCERT

v soboto 17. 5. 1986 ob 19.30 uri v farni dvorani v Selah
Nastopajo: moški zbor, tamburaši, folklorna skupina
Gostuje: Kulturno umetniško društvo Beltinci
Prireditelj: Katoliško prosvetno društvo „Planina“

MLADINSKA MAŠA

v soboto 17. 5. 1986 ob 19.30 uri v Dobu

DOBRLA VAS
Slovensko prosvetno društvo SRCE iz Dobrle vasi vabi na
JUBILEJNI KONCERT:
10 let Mešani pevski zbor Sree
in na predstavitev jubilejne kasete – „Pesem od sra do sra“
v nedeljo 25. 5. 1986 ob 20.00 uri v Kulturnem domu v Dobrli vasi

V petek 23. 5. 1986 ob 20.30 nastopa v Celovcu
OSTBAHN-KURTI
v gostilni „Müller“ (St. Martin, Celovec)
Sodelujejo: Ostbahn-Kurti (Willi Resettarits, poznano ga iz skupine „Schmetterlinge“) – poje in igra na harmoniko.
Josef Havlicek, kitara; Mario Adretti, orgle, klavir; Charly Horak, bas in Edi Jedelsky, bobni.
Vstopnice v predprodaji: Pri Joklnu in v Uni-clubu.
Kupina „Ostbahn-Kurti & Die Chefpartie“ igra trd rock and roll.
Plošče: „Ois hod sei End“, „Antifrost Boogie“, „Nochtschicht“ in „Ostbahn-Kurti und die Chefpartie“.

ROŽEK ODPRTE RAZSTAVE KARLA VOUKA IN BRANJE MAJE HADERLAP

v soboto 17. 5. 1986 ob 20.00 uri v galeriji Rožek. Razstava bo odprta do 16. junija 1986 ob petkih sobotah in nedeljah od 15.00 do 18.00 ure

ŠMIHEL ČASOVNO VZPOREDJE V BIRKENWALDU

v soboto 24. 5. 1986 v farni dvorani v Šmihelu
Nastopa: igralska skupina SPD „Zarja“ iz Železne Kaple
Prireditelj: KPD Šmihel

ŽITARA VAS „VIGREDNI KONCERT“

v četrtek 29. 5. 1986 ob 20.00 uri v ljudski šoli v Žitari vasi
Sodelujejo: oktet Suha, DePZ iz Sel, MoPZ ter Glasbena šola SPD „Trta“
Prireditelj: SPD „Trta“ v Žitari vasi

VOGRČE BINKOŠTNI PLES

v soboto 17. 5. 1986 ob 20.00 uri v gostilni FLORIANI v Vogrčah
Igra ansambel „Panonija 85“ in Friebert Kerschbaumer. Polnočni vložek in srečlov. Prireditelj: KPD „Drava“ v Žvabeku

CELOVEC RAZSTAVA SLIK ERNSTA ARBEITSTEINA (iz Dvora pri Šmihelu)

od 20. maja do 7. junija 1986 v Mohorjevi knjigarni v Celovcu (v delovnem času)
Odprte razstave v torek 20. 5. 1986 ob 19.30 uri. V okviru „Koroške vigredi“ bosta brala pesnik Heino Fischer in pisatelj Wilhelm Pevny („Alpensaga“)

ŽELEZNA KAPLA LOVSKA MAŠA PRI RIEPLNU

v četrtek 29. 5. 1986 ob 15.00 uri

Vabi: Lovski pevski zbor Železna Kapla

Starši iz okolice Glinj – pozor!

Vsako sredo je med 15.00 in 16.00 uro pri Cingelcu na Trati OTROŠKA URA za otroke med četrtem in osmim letom
Otroška skupina Cingelc

POKUŠNJA MOŠTA

v nedeljo 25. 5. 1986 pri Pušniku v Ločah
Vabita: Slovensko prosvetno društvo „Jepa-Baško jezero“ v Ločah in Slovenska kmečka zveza.

OBIRSKO POMLADANSKI PLES

v nedeljo 18. 5. 1986 ob 20.30 uri pri KOVAČU
Za ples bo igral Agaton trio
Prireditelj: Alpski klub Obir

OBIRSKO MATERINSKA PROSLAVA

v petek 16. 5. 1986 ob 20.00 uri pri Kovaču na Obirskem
Sodelujejo: Domači moški zbor, Eda in Silvija Velik in obirski solarji
Prireditelj: SPD Valentin Polanšek

SENTJANŽ PRAZNIK GASILSKEGA DRUŠTVA OB 100-LETNICI OBSTOJA

v petek ob 19.00 uri v Sentjanžu v šotoru
Nastopajo: Instrumentalne skupine iz Roža

ZANIMIVO BRANJE

Zgodovina
otročstva
na
Slovenskem

Ali veste, kako so Slovenci v 19. stoletju in prej ravnali s svojimi otroki? Knjiga „Prvotno besedilo življenja“ ne govori o tem, kaj so drugi počeli z nami, ampak o tem kaj smo sami počeli s seboj.

Avtorica Alenka Puhar je napisala presunljivo dokumentacijo o otroštvu na Slovenskem v 19. stoletju. Napisala je pomembno knjigo, ki obravnava način življenja otrok v prejšnjem stoletju, se poglubi v ustroj odnosov med otroki in odraslimi in osvetli notranjo podobo otroštva med rojstvom in tako imenovano zrelostjo. Alenka Puhar je pregledala stvarne tekste, pedagoška besedila, poezijo, katekizme in statistične priročnike in naslika nešminkano podobo otroštva, ki je do danes povezano z idealizirano podobo materinstva. (Knjiga je lahko tudi zakasnelo „drugično“ darilo o materinskem dnevu.)

Alenka Puhar, *Prvotno besedilo življenja*, Biblioteka Globus, Zagreb, 437 strani, 157.- šil.

Knjiga je trenutno razprodana, lahko si jo izposodite v Slovenski študijski knjižnici.

Socialnim spremembam ne sledijo nujno tudi narodnostne. Do tega zaključka prihaja avstrijski sociolog dr. Albert Reiterer v svoji najnovejši študiji z naslovom „Doktor und Bauer“. S temeljitimi podatki o koroških Slovencih in gradiščanskih Hrvatih se je dokopal do spoznanja, da ne moremo govoriti o „naravni asimilaciji“, ki naj bi bila avtomatično povezana s socialnimi spremembami na vasi. Reiterer ugotavlja, da je asimilacija tesno povezana s političnim pritiskom. Pri tem igra vlogo tudi dejstvo, da Avstrijci še do danes niso vsi razčistili svojega odnosa do nemške in avstrijske narodnosti! Že naslov knjige sam pove, da se je poleg kmeta, ki je bil osnova slovenske narodne skupnosti na Koroškem, uveljavil v zavesti zavednih Slovencev tudi „doktor“.

Dr. Albert F. Reiterer, *Doktor und Bauer, (Ethischer Konflikt und sozialer Wandel: Die Sozialstruktur der slowenischen Minderheit in Kärnten)*, Slovenski znanstveni inštitut (Dissertacije in razprave 11) / Založba Drava, 183 str., 195.- šil.

Knjiga o „koroški domovini“
v drugi
nakladi

Dunajski Europaverlag je pred kratkim na Dunaju predstavil drugo naklado Messnerjeve knjige „Kärntner Heimatbuch“. Založba je predstavitev organizirala skupno s kulturnim referatom Avstrijske visokošolske zveze. V študentski literarni kavarni v dunajski Berggasse je bilo nabito polno ljudi, ko je Janko Messner ob priliki prezentacije bral iz svojih del. Pri literarnem večeru je sodeloval tudi pisatelj in prijatelj koroških Slovencev Peter Turrini.

Druga naklada Messnerjeve knjige obsega tekste prve izdaje, dodan pa je še novejši sklop (literarnih) odprtih pisem, ki jih je pisatelj pisal raznim osebnostim javnega življenja.

Janko Messner, *Kärntner Heimatbuch, 2. naklada*, Europaverlag, Dunaj, 294 strani, cena 198.- šil.

Navedene knjige lahko kupite in naročite v knjigarni „Naša knjiga“, Pavličeva ulica 5-7, Celovec (tel.: 0 42 22/55 4 64).

„Asimilacija
je posledica
političnih
razmer“

Albert F. Reiterer
Doktor und Bauer

V znamenju številnih materinskih proslav

V Bilčovsu je sploh že dolgotrajna tradicija, da otroci za materinski dan v čast mamicam pripravijo lep kulturni spored. V nedeljo pri Miklavžu so ta praznik oblikovali predšolski otroci, pod vodstvom Rezi Kolter, pevski zbor in deklamatorji ljudske šole v Bilčovsu. Zahvala velja direktorju Erihu Užniku in učiteljstvu. Nadalje so bili na spred: skeč, z otroci iz Velinje vasi, ki ga je pripravila Marija Krušič; lutkovna igra „O prevzetni spalni srajci“ (režija: Rezi Kolter in Marija Weber), ter nastop mladinskega zbora, ki ga vodi prof. Jožko Kovačič. Za glasbeni vložek pa so poskrbeli Sramsčnikovi in Strajnikovi. Poleg pozdravnega nagovora mlade Almere Gasser, je otroke in mamice pozdravil tudi domači župnik, dekan Leopold Kassl.

Nedeljska materinska proslava je globoko odjeknila v srcih naših mamic, še posebno ob slovesu, ko so naši malčki mamicam razdelili darila, ki so jih sami naredili.

Tudi v otroškem vrtcu v Škofičah je bila materinska proslava dan pred materinskim dnevom. Pa ni bila le materinska proslava, temveč tudi prijeten, družaben popoldan s starši otrok, ki so v tej

dvojezični ustanovi vpisani. Jasno, da so za začetek otroci iz vrtca pripravili pester spored: peli so, recitali in se igrali. Tudi skupina deklet iz Škofič je nastopila z

škofiškega vrtca ter o tem, da se bodo odločno zavzemali za skupno dvojezično šolo in zavračali vsakršen načrt ločevanja otrok. Konec minulega tedna (so-

Nastop otrok dvojezičnega vrtca v Škofičah

vokalno-instrumentalnimi prispevki, predstavila pa se je tudi skupina deklet, ki vadi ritmično gimnastiko. Temu je sledil program na prostem ob čevapčičih, klobasah in pijači so otroci razkazovali svojim staršem kako se v vrtcu igrajo, starši pa so se med drugim menili o izvrstni kvaliteti

bota in nedelja) je torej bil ves v znamenju materinskih proslav. Samo na južnem Koroškem na dvojezičnem ozemlju jih je bilo okrog 20, ki so bile vse dobro pripravljene in obiskane kar je prepričljiv dokaz tesne in pristrčne povezanosti naših malih do svojih mamic.

Rožeški
živalski park
spet vabi

Rožeški živalski park je spomladi še prav posebno privlačen, to predvsem zaradi tega, ker najdete sedaj v njem novorojene živali (mladiče) – bizone, divje prašiče, muflone, ovce, jelene itd. Med temi novorojenimi so tudi takšne redke živali, ki so zunaj v prosti naravi že izumrle.

Sedaj je še lepa priložnost za občudovanje tega mladega živalskega sveta, ki je poleg ostalih živali, največja privlačnost rožeškega živalskega parka.

Na območju tega parka so tudi lepe možnosti sprehoda in rekreacije, poskrbljeno pa je tudi za jedačo in pijačo. Obisk živalskega parka toplo priporočamo.

ČESTITAMO

Pred kratkim je v Zahomcu obhajal 40-letnico Janko Zwitter, nekdanji smučarski skakalec, sedaj manager firme Elan na Brnci.

Jubilantu ob njegovem prazniku iskreno čestitamo z najboljšimi željami.

VABILO

Odbor šolske skupnosti na Zvezni gimnaziji za Slovence v Celovcu priredi v nedeljo 1. junija 1986 ob 14.30 uri v veliki dvorani Doma sindikatov v Celovcu

ŠOLSKO AKADEMIJO

ob 110-letnici
Cankarjevega rojstva
pod geslom
Naša kultura –
bogastvo bogatega

Na sporedu so glasbeni in literarni prispevki

Kot gostje nastopajo Mešani zbor ter tamburasi SPD „Zarja“ iz Železne Kaple in Obirski ženski oktet SPD „Valentin Polanšek“ z Obirskega

Odbor šolske skupnosti na Zvezni gimnaziji za Slovence

Janez Stergar

Vprašanje koroških Slovencev v jugoslovansko-avstrijskih
odnosih od plebiscita do anšlusa

V zadnjem desetletju je bil nekajkrat jasno poudarjen pomen, ki ga je imel in ga še ima položaj slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji za dolgoročni razvoj jugoslovansko-avstrijskih odnosov. Spomnimo naj le na izjave Edvarda Kardelja v intervjuju za „Profil“ leta 1976 in na analizo Janka Pleterskega na plebiscitnem simpoziju v Celovcu oktobra 1980. Zaradi prodora takih spoznanj tako ni čudno, da imamo na voljo že nekaj zgodovinskih pregledov razvoja te problematike po drugi svetovni vojni; pripravili so jih slovenski historiki Tone Zorn, Metod Mikuž in Dušan Nečak.

Ob skoraj nepregledni literaturi o diplomatskih in vojaških bojih za jugoslovansko-avstrijsko mejo po prvi svetovni vojni in o koroškem plebiscitu je vedno več tudi del, ki obravnavajo položaj koroških Slovencev med plebiscitom in anšlusom (Thomas M. Barker, Valentin Einspieler, Bogo Grafenauer, Hanns Haas, Avguštin Malle, Andreas Moritsch, Dušan Nečak,

Janko Pleterski, Erwin Steinböck, Janez Stergar, Karl Stuhlpfarrer, Arnold Suppan, Lojze Ude, Theodor Veiter, Martin Wutte, Tone Zorn, Fran Zwitter idr.). Poznam pa samo dva splošna pregleda jugoslovansko-avstrijskih odnosov med obema vojnami (Bogdan Krizman in Arnold Suppan), medtem ko se je samo Manfred Rauchensteiner podrobneje ukvarjal z manjšinsko problematiko v sklopu teh odnosov.

Na pomanjkanje monografije o stikih koroških Slovencev z matičnim narodom in o oblikah jugoslovanske pomoči je opozoril na zgodovinskem seminarju marca 1980 v Celovcu že Karl Stuhlpfarrer. Tedaj sta z Arnoldom Suppanom v svojih referatih in v diskusiji (glej: Das gemeinsame Kärnten – Skupna Koroška 9, 1980) odprla vrsto zanimivih in znanstveno pomembnih vprašanj, o katerih govori tudi moj strnjen in morda že preveč shematičen prispevek. Z njim želim predvsem povzeti dosedanja spoznanja in spodbuditi njihovo dopolnjevanje, popravljanje in kritično analizo. O obravnavani tematiki imam tudi sam manj že oblikovanih meritornih sodb ter več odprtih vprašanj in pogledov za nadaljnje raziskave. Zato bi bil

vsakega odmeva na pričujoči pregled seveda vesel.

Naj začnem nizati probleme od širših k ožjim!

Mednarodni okvir

Ob dveh pritožbah koroških Slovencev na Društvo narodov (1922 in 1934) se Avstrija in Jugoslavija resda nista neposredno konfrontirali v samem Društvu narodov (H. Haas, A. Malle, Th. Veiter, Christoph Gütermann). Vsaj za prvo pritožbo je nesporno, da se je odražala tudi na bilateralnih odnosih, drugo pa je jugoslovanski predstavnik v Ženevi dr. Petku odsvetoval. Suppanova pripomba na omenjenem seminarju, češ da koroški Slovenci niti niso zahtevali jugoslovanske podpore, formalno verjetno drži, čeprav je jasno, da je kot država zaščitnica koroških Slovencev ves čas nastopala le Jugoslavija. Edina znana mi jugoslovanska monografija o delovanju versajskega manjšinsko-varstvenega sistema v evropskih državah (Gazmend Zajmi, 1982) o tem vprašanju praktično ne govori; prav tako malo dve novejši jugoslovanski standardni deli o mednarodno-pravnem var-

stvu manjšin (Ernest Petrič, Budislav Vukas).

Razmeroma veliko je znanega o posredni obliki mednarodnega varstva manjšin v obdobju med vojnami – o delovanju Manjšinskih kongresov, o objavljenih „Lagebericht“-ih manjšin, o posredovanju dr. Ewalda Ammen-deja pri koroški deželni vladi (H. Haas, Th. Veiter, Rudolf Michaelson). Že objavljeni spomini dr. Franca Petka (v redakciji J. Pleterskega) in pisma dr. Josipa Wilfana govore o stikih z jugoslovanskimi oblastmi in o jugoslovanski podpori organizaciji kongresov. Dodatno omenjam Wilfanovo in Felaherjevo zapiščino ter možnost povpraševanja pri Wilfanovih potomcih (dr. Joža Vilfan). Že samo nekajletno bivanje dr. Josipa Wilfana in dr. Engelberta Besednjaka na Dunaju nas napeljuje na misel o avstrijskem deležu pri Manjšinskih kongresih.

Odnosi med vladama

Jugoslavija je po prvi svetovni vojni sklenila posebne manjšinske pogodbe z Italijo in z Romunijo (G. Zajmi), Avstrija s Češkoslovaško. Do manjšinske pogodbe med Jugoslavijo in Avstrijo ni prišlo. Ali res predvsem oz. izključno zaradi odpora Ljubljane proti dokončnemu priznanju meje na Karavankah (M. Rauchensteiner)?

(Se nadaljuje)

Janez Stergar, sodelavec Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani, je pripravil ta pregled, ki obravnava stanje raziskav o temi, navedeni v naslovu, kot referat za 2. zasedanje jugoslovansko-avstrijske zgodovinske komisije v Otočcu (26.-28. 11. 1984).

za dom in družino

Tokrat nekaj o vinu

Kaj je vino

Splošna oznaka: vino je proizvod alkoholnega vrenja, kajti mošt, pridobljen z drozganjem ali stiskanjem, prevre v vino.

Sestavine: voda (okoli dve tretjini do štirih petin) dokajšnje ravnovesje grozdnega in sadnega sladkorja, ki pa se med alkoholnim vrenjem spremeni.

Devetdeset odstotkov vina sta voda in alkohol. V alkoholu so dišeče in buketne snovi. V vinu je skupno okoli 150 sestavnih delov. Med njimi že omenjena sladkorja, vinska, jabolčna in mlečna kislina, ekstrakti (ogljikovi hidrati, dušikove spojine, mineralne snovi, česlovina itd.), aldehidi in estri.

Buket ali buke je značilen vinski vonj. V vinu je okoli 120 buketnih snovi, ki jih zaznamo z vonjem in okusom. Vinu dajejo sortno značilnost.

V vinu so tudi rudninske snovi (minerali), pepel, plini in vitamini.

Pravilno hranjenje

Vino je podobno občutljivemu bitju, in le tedaj, če bomo z njim pravilno ravnali, se nam bo odprlo v vsej lepoti, če bomo nanjo skrbno pazili.

Za hranjene vina so seveda najprimernejše dobre kleti. Najboljša je čista in temna klet, kjer je temperatura od osem do dvanajst stopinj Celzija. Tudi nekaj stopinj več ne bo škodovalo vinu; najbolj slabo mu denejo temperaturna nihanja. Klet naj bo srednje vlažna in zelo čista. V bližino vina ne sodijo kmetijski pridelki z značilnim vonjem, nobeno kislino, petrolej, čistila ipd. Vino nemrež skozi zamašek vrka vonjave.

Za silo kar dobra rešitev (zlasti v blokih, kjer ni primerno hladnih klet) je tudi star hladilnik, ki ga naravnano na okoli deset stopinj Celzija.

Steklenice naj na policah ležijo, ker se sicer zamašek hitro izsuši in ima zrak lažji dostop do vina, to pa ni dobro.

Z gobami pa le previdno

Nabiranje gob je zanimiv konjiček, ki združuje prijetno s koristnim. Žal vse prepogosto slišimo tudi o usodnih posledicah gobarskih pojdov, do katerih pride zaradi včasih kar neverjetnega neznanja ali požrešnosti. Ljudska modrost, da se na napakah učimo, tu odpove, saj so tovrstne napake največkrat neponovljive. Tudi na to, da je med približno 75.000 vrstami gob le kakih 30 vrst smrtno nevarnih, se ne bi smeli zanašati. Med ljudmi so še vedno zakoreninjeni številni zmotni nazorji glede užitnosti gob. Tako nekateri še dandanes menijo, da so strupene vse vrste, ki so slabega vonja, pekočega okusa, ki prerezane na zraku pomorjajo ali počrtnijo, ki izločajo mlečni sok in podobno, medtem ko naj bi bile druge gobe, ki naštetih lastnosti nimajo, užitne. Ker utegne taka, zgrešena „ljudska modrost“ marsikoga ugonobiti, si raje zapomnimo osnovno pravilo, da naj gobe nabiramo le tisti, ki se na to spozna. Pri tem velja omeniti, da pride včasih do zagate pri razpoznavanju zelo majhnih gob, pri katerih značilne oblike klobuka, beta in podgobja še niso dovolj očitne. Začetnik naj bo posebno previden pri gobah, ki imajo pod klobukom lističe (med njimi je največ strupenih!) in so bele ali zelenkaste barve. Nikakor ne zadostuje, kar pogosto vidimo, če skušamo gobo prepoznati s primerjanjem z včasih slabo ali celo črno-belo sliko v kaki knjigi. Morda bi kot tretje navedli pravilo, da naj začetnik prične nabirati gobe vselej le v spremstvu izkušnega gobarja, dokler si sam ne pridobi dovolj izkušenj in znanja.

Iz praktičnih razlogov bomo razdelili zastrupitve z gobami na dve skupini. Pri prvi se kažejo znaki zastrupitve kmalu, morda že čez pol ure, ponavadi pa po eni ali treh urah, pri drugi pa mnogo kasneje, približno po 10 do 20 urah, ko je strup že pričel razkrajati krvna telesa in življenjsko pomembne organe. V to skupino sodijo zastrupitve z zeleno, koničasto in spomladansko mušnico in z nekaterimi vrstami hrčkov. Omenjene gobe vsebujejo več kompliciranih strupov, med katerimi je najvažnejši faloidin. Prvi znaki zastrupitve se, kot rečeno, pojavijo pozno, vendar silovito in nenadejano, saj je bil zastrupljenec dotlej brez težav. Nenadoma se pojavijo strahotne bolečine v trebuhu, bruhanje in driske. Bolnik je takoj hudo prizadet. Pridružijo se motnje v delovanju srca in obtočil, ledvic ter jeter. Zavest je vse bolj zožena, bolnik vse bolj apatičen. Ob hujših zastrupitvah umre že drugi dan. Če človek ne umre, pride po prehodnem kratkotrajnem izboljšanju do ponovnega poslabšanja, saj strup počasi uniči vse za življenje pomembne organe. Pri redkih, ki preživijo, je okrevanje zelo dolgo.

Pri prvi skupini se pojavijo znaki zastrupitve kmalu. Tudi tu prevladujejo bolečine v trebuhu, bruhanje, driske, potenje in omedlevice. Čez nekaj dni si bolnik navadno opomore zlasti če je bila pomoč hitra in pravilna.

Po svoji beljakovinski sestavi so gobe hitro pokvarljivo živilo. Pravil-

no je potrebno, da nas lahko le dobro znanje gob reši možne zastrupitve. In končno: le čemu bi po nepotrebnem tvegali, kaj ne?

Kaj so rizični dejavniki

Arterioskleroza, možganska kap, srčni infarkt so bolezni, ki dandanes kot epidemija ogrožajo človeštvo. Pravočasno odkrivanje vzrokov teh bolezni, ki so na samem vrhu po obolevnosti pa tudi umrljivosti, je zato odločilno za preprečevanje in zdravljenje. Obsežne epidemiološke raziskave so razkrile nekaj pomembnih vzrokov, tako imenovanih rizičnih dejavnikov, ki bodisi vsak zase bodisi v medsebojni soodnosnosti ogrožajo naše zdravje in življenje. Med najpomembnejšimi so zvišan holesterol in iztirjena presnova lipoproteinov, kajenje, zvišan krvni pritisk, sladkorna bolezen, povišana količina sečne kisline v krvi in debelost. Preprečevanje uvodoma naštetih bolezni bo torej usmerjeno na zgodnje odkrivanje teh dejavnikov in na njihovo zdravljenje. Poleg diete in zdravih igrav pomembno vlogo še zdravstvena vzgoja in bolnikova čvrsta volja, kar velja še posebej pri odvijanju od kajenja in hujšanju pri pretirani debelosti.

Spoznanje, da ljudje z veliko holesterola v krvi laže in pogostejše zbolijo za arteriosklerozo in z njo povezanimi obolenji, nas navajajo na misel, da bi lahko z ustreznim dieto brez holesterola v znatni meri preprečevali bolezni. Žal velja to le v omejenem obsegu in v določenih primerih, saj so številne raziskave pokazale, da je količina holesterola v krvi bolj malo odvisna od količine holesterola v hrani, pač pa bolj od količine maščob in še zlasti od njihove kakovosti in se potemtakem z omejitvijo in z boljšo kakovostjo maščob lahko uspešneje postavimo po robu prezgodnji arteriosklerozi oziroma.

Vedeti moramo, da vsak ugotovljeni zvišan pritisk krvi zahteva trajno zdravljenje in redne preglede, in ravno pri tem ljudje največ grešijo, saj ob ugodnejših izvidih kar radi nehajo jemati zdravila. Vsem tem moram povedati, da ravnanje napak, ker je zvišan pritisk kronična bolezen in podobno kot druge kronične bolezni, na primer srčne ali sladkorne, zahtevajo nenehno zdravljenje ob rednih pregledih pri zdravniku. Slednji pa bo vsakič, pač glede na izvid, odločil o doziranju zdravila ali zamenjavi z morda uspešnejšim.

O škodljivosti kajenja danes ne kaže več razpravljati. Gre bolj za to, da kajenje upoštevamo kot pomemben rizični dejavnik, ki v znatni meri ogroža naše življenje. Umrljivost zaradi srčnega infarkta je pri kadilcih nekajkrat večja kot pri nekadilcih in narašča s številom pokajenih cigaret. Še zlasti so ogroženi mlajši kadilci. Če ima kadilec povrhu tega še zvišan krvni pritisk, se tveganje podvoji. Prenehanje kajenja v katerikoli življenjski dobi ugodno vpliva na zdravje, saj se ogroženost po nekaj letih abstinence močno zmanjša.

Psihične obremenitve so dolgo časa veljale kot posredni in obremenilni dejavnik pri arteriosklerozi, kar so novejša dognanja ovrgla. Velja, da niti čezmerno psihično, niti težko fizično delo ne pospešujeta te bolezni. Sladkorna bolezen in zvišana količina sečne kisline v krvi danes že uspešno zdravimo s tem, da preprečujemo nastanek in razvoj komplikacij, ki so v obeh primerih številne in bolj ali manj pogubne. Obe bolezni sta, kot je bilo že rečeno, kronični in potrebni so dosmrtno zdravljenje in redni pregledi pri zdravniku.

Na debelost lahko sami z dieto in samoobvladanjem močno vplivamo. Najsi bodo vzroki za pretirano kopičenje sala takšni ali drugačni, gre v bistvu vedno za večjo konzumacijo hrane, kot jo lahko organizem porabi. Osnovno načelo zdravljenja je torej na dlani: manj hrane in večja telesna dejavnost. Vendar o tem kdaj drugič.

S tem seveda še daleč nismo zajeli vseh dejavnikov, ki vplivajo na arteriosklerozo in povečujejo možnosti za srčni infarkt ali možgansko kap. Omenili smo le nekaj najvažnejših. Pomembno je, da te stvari poznate in se z njimi še podrobneje seznanite pri neposrednem pogovoru z zdravnikom.

Sreča v ponvici

Francozi so še vedno trdno prepričani, da je treba v zimskem času, posebno pa v februarju, v kuhinji kar največkrat mešati testo za palačinke – verjamejo namreč, da prinaša ta jed srečo v družino. Tradicija je vezana na stare verske običaje, a tradicija gor ali dol, palačinke so vselej prava poslastica. Seveda tiste prve, rahle, ravno prav zlato zapečene in polnjene za spremembo še s čem drugim kot le z marmelado.

Torej: nekaj francoskih navodil za „srečo“:

– testo za palačinke mora počivati najmanj eno uro;

– palačinke bodo rahlejšje, če bomo uporabili pol vode, pol mleka;

– nikdar ne ubijmo v testo celega jajca, ampak stepimo iz beljakov trd sneg in ga rahlo primešajmo testu;

– palačinke bodo boljšega okusa, če bomo v testo vlili še žlico stopljenega masla;

– če pripravljamo palačinke s sladkim nadevom, sladkajmo tudi testo (75 g sladkorja);

– testu lahko dodamo tudi ščepec vanilijevega sladkorja, kanček ruma ali pa oranžnega likerja. Vonj bo prijetnejši.

Palačinke s šampinjoni (za 6 oseb)

12 tankih palačink; omaka: 40 g masla, 30 g moke, 4 dl mleka, sol, poper, muškatni orešček, 70 g nastrganega grojzja, 1 jajce, 200 g šampinjonov (konzerva s slanico), 30 g masla, sol, poper.

Raztopite maslo, dajte vanj moko in pražite le toliko časa, da dobi komaj zaznavno rjavkasto barvo. Zalijte z vrelim mlekom in kuhajte, dokler se zmes ne zgosti in začne odlepjati od posode in kuhališnice. Tako pripravljenu bešamelu primešajte nastrgan sir. Odstavite posodo z ognja in dodajte rumenjak ter rahlo primešajte še beljakov sneg. Omako rahlo solite, poprajte in začinite z muškatnim oreškom. Šampinjone odcedite, oplaknite in narežite na lističe. Nekaj minut jih dušite na maslu, začinite in zmešajte z omako. Nadevajte palačinke, zvijte jih in zložite na pladenj, ki ste ga pomazali z maslom. Z maslom pomazite tudi eno stran alu folije, prekritje z njo palačinke (pomazana stran je spodaj) in ostavite jed za 25 minut v vročo pečico.

Flambirane palačinke z ananasom

Običajno testo za palačinke; konzerva ananasovih rezin v soku, 20 g masla, 1 dl češnjavca ali ruma.

Odcedite ananasove rezine in jih popražite na maslu, da dobe lepo zlatorjavo barvo. Na pomazčeno ponev vlijte malo testa, položite na sredino ananasovo rezino, hitro prelijte vso ponev s tanko plastjo testa in specite palačinko kot sicer. Pečene palačinke imejte na toplem (najbolj v rahlo ogreti pečici). Tik preden postrežete z jedjo, ogrejte alkohol, prelijte z njim palačinke in takoj prižgite.

Palačinke s suhimi slivami (za 6 oseb)

12 tankih palačink; 200 g suhih sliv, 100 g orehovitih jedrc, 2 rumenjaka, kozareček konjaka, 50 g masla, 100 g sladkorja.

Slive namočite v čaju (pol ure), potem jih še pol ure kuhajte v isti tekočini. Odcedite jih, odstranite koščice in jih zmešajte v mešalniku. Pomešajte jih še z drobno zrezanimi orehovimi jedrci in rumenjaki. Na koncu rahlo dodajte sneg iz dveh beljakov. S tem nadevom napolnite palačinke, zložite jih na pladenj, ki ste ga pomazali z maslom, potresite z maslenimi kosmiči, s sladkorjem in postavite v vročo pečico za toliko časa, da sladkor karamelizira.

DIŠAVE IN ZAČIMBE

Lovor (Lorbeergewächse)
Laurus nobilis L.

Lovor je zimzeleno, nizko drevo ali grm, ki so ga že antični Grki prinesli iz Azije v Italijo. Odtod se je razširil po vsem Sredozemlju, kjer ga pogosto gojijo v parkih in v živih mejah. Uspeva približno do višine 1200 metrov.

Kratkopeceljati, suličasti listi so usnjati in imajo rahlo valovit rob. Lovor je dvodomna rastlina. Rumenkasti cvetovi so združeni v malocvetna, kobilasta socvetja. Plodovi so jajčaste, sprva zelene, kasneje črne jagode.

Kot dišavo uporabljamo navadno liste, ponekod pa tudi jagode. Liste brez pecljev nabiramo poleti, plodove pa oktobra ali novembra.

Lovorovi listi in plodovi vsebujejo aromatično eterično olje, grenčine, česlovine, plodovi pa še precej gostega lovorjevega olja.

Lovor pospešuje prebavo in obnem tudi razkužuje prebavila. Natančno z lovrovim oljem pomaga pri revmatičnih bolečinah. Je tudi cenjeno naravno sredstvo za zaščito psov in mačk pred bolhami in drugimi zajedalci. Olje vteremo živali v kožuh.

Lovorovo listje moramo vsekar imeti v stalni zbirki dišav in začimb. Damo ga v govejo, kokošjo, ribjo, fiziološko in zelenjavno juho, v marinado za ribe in v brodet, k dušeni govednini, v golaž, v mesni ragu, žolco, k divjačini in v ješprenj. Z njim odišavamo dušeno rdečo

zelje in jajčevce in dodamo ga tudi kislim kumaricam. Če želimo močnejši in pikantnejši okus po lovru, uporabimo namesto ali poleg listov še lovrove jagode.

V naših podnebnih razmerah lahko gojimo lovor le v zabojčku. Vsadimo ga v mešanico kompostnice in vrtno prsti. Vzgojimo ga iz potaknjencev. Avgusta ali septembra odrežemo od grma 8-10 cm dolge poganjke z delom veje, iz katere poganjajo, jih potaknemo v mešanico iz enakih delov peska in šote in pustimo do naslednjega aprila, da se zakoreninijo. Zakoreninjene rastline presadimo v lončke s premerom 8 cm. Naslednjo pomlad jih presadimo v zabojčke, ki morajo imeti premer vsaj 45 cm.

Rastlino obrezujemo na začetku in na koncu poletja. Stranske poganjke porežemo nad tretjim listom, vrh pa takrat, ko zraste približno 15 cm nad zaželeno višino. Lovor zmerno zalivamo, vsako drugo leto pa ga presadimo.

Zimzelene grmič je v okras, liste, ki jih potrgamo od porezanih poganjkov in posušimo, pa uporabimo v kuhinji.

Lovor lahko napade zajedavec iz skupine košeniljk. Spodnja stran listov in skorja postane lepljiva in rjasta.

Napadeno rastlino večkrat umijemo s kosmomo vate, ki jo namočimo v prevretku iz preslice in vratiča (Rainfarn, Wurmkrut).

Besedilo in risbo pripravila dipl. biol. Tatjana Angerer

Dr. Erik Prunč

Problemi zgodnjeotroške večjezičnosti

Tudi socialni položaj staršev, tipičnih pripadnikov srednjega družbenega sloja s razmeroma velikim socialnim prestižem v neposredni socialni sredini, narekuje določeno previdnost pri neposredni aplikaciji naših izsledkov na zasnovo dvo- ali večjezične vzgoje. Posebnost našega primera je le v tem, da z znanstveno dokumentacijo o jezikovnem razvoju otroka podrobneje osvetlimo posamezne faze oblikovanja jezikovne kompetence, obenem pa iz tega – seveda ob upoštevanju dosedanje znanstvene literature in posebnega makro- in mikrosociolingvističnega položaja – skušamo izluščiti nekatera splošnejša spoznanja. Svpadanje vzgojnega in znanstvenoraziskovalnega pristopa je razen tega narekovalo določeno kompleksnost prijemov, modeliranje vhodnih pogojev ter uvajanje kontrolnih in varnostnih ukrepov, kar vse v „normalni“ dvo- ali večjezični vzgoji ni nujno potrebno.

1.2. Cilji večjezične vzgoje

Cilj načrtovane trojezičnosti je bil, da se pri vzgoji otroka izkoristijo vsi razpoložljivi osebni, duhovni in materialni potenciali in se mu tako zagotovijo vse možnosti, da bo čim bolj neovirano, brez problemov in konfliktov lahko komuniciral s pripadniki obeh jezikovnih skupnosti, iz katerih izhajata starša, se pravi, s slovensko in s hrvaško jezikovno skupnostjo, pa tudi s neposrednim socialnim okoljem, se pravi, s pripadniki nemške jezikovne skupnosti.

1.3. Izbor metode:

Glede metode jezikovne vzgoje so se starši odločili za Ronjatovo metodo po principu ena oseba – en jezik (one person – one language). Prednost te metode je predvsem v tem, da omogoča sorazmerno enostavno „krmiljenje“ jezikovno-vzgojnega procesa s pomočjo usmerjanja socialnih kontaktov, konkretno, s povečanjem ali zmanjševanjem števila jezikovnih interakcij s konkretnimi kontaktnimi osebami.

Obenem bi na tem mestu posebej

poudarili, da s predstavitvijo svojega primera nikakor ne nameravamo omalovaževati drugih, prav tako uspešnih in na Koroškem tudi v vsakdanji praksi realiziranih poskusov dvo- ali večjezične vzgoje. Posebnost našega primera je le v tem, da z znanstveno dokumentacijo o jezikovnem razvoju otroka podrobneje osvetlimo posamezne faze oblikovanja jezikovne kompetence, obenem pa iz tega – seveda ob upoštevanju dosedanje znanstvene literature in posebnega makro- in mikrosociolingvističnega položaja – skušamo izluščiti nekatera splošnejša spoznanja. Svpadanje vzgojnega in znanstvenoraziskovalnega pristopa je razen tega narekovalo določeno kompleksnost prijemov, modeliranje vhodnih pogojev ter uvajanje kontrolnih in varnostnih ukrepov, kar vse v „normalni“ dvo- ali večjezični vzgoji ni nujno potrebno.

1.4. Izbor jezikov, njihovih zvrsti in funkcij

Predvideti je bilo, da bo nemščina kot jezik neposredne socialne sredine in kot predvidljivi jezik izobrazbe prevzela funkcijo tako imenovanega „močnega jezika“. Zato se je torej zdelo potrebno, da se v slovenski in hrvaški jezikovni vzgoji ustvari ustrezna protitež s tem, da bi bili hrvaščina in slovenščina izključna jezika družine.

Težavnejša je bila odločitev, kateri obeh slovenskih jezikov naj bi služil kot prvi in kateri kot drugi družinski jezik, saj tako mati kot tudi oče obvla-

data oba jezika. Na osnovi predvidljivih jezikovnih kontaktov družine je bilo mogoče izhajati iz tega, da se bo otrok pogosteje gibal v hrvaškem kot v slovenskem okolju in bo razen tega imel v babici hrvaško kontaktno osebo, ki se bo lahko stalno ukvarjala z njim, medtem ko sta oba starša, predvsem pa oče, zaradi poklicnih obveznosti pogosto zdoma. V teh pogojih je bilo predvideti, da bo slovenščina v otrokovem jezikovnem razvoju verjetno najbolj ogrožena. Zato se je mati v občevaranju z otrokom zavestno odrekla hrvaški materinščini. To prav gotovo ni predstavljalo idealne rešitve, v danih pogojih pa edino možno solucijo, o kateri je bilo mogoče upravičeno domnevati, da bo otroku omogočila kolikor toliko uravnoveščen jezikovni razvoj.

Pri jezikovnih zvrsteh je bila možna izbira samo v slovenščini (narečje: pogovorni jezik). Starša sta se pri tem odločila za pogovorni jezik, saj je bilo predvideti, da se bo večina komunikacijskih partnerjev, s katerimi bo otrok občevaral izven družine, posluževala te jezikovne zvrsti. V nemščini (okolje) in hrvaščini (babica) v tem pogledu z ozirom na dano jezikovno kompetenco kontaktnih oseb ni bilo alternativne.

Od vsega začetka sta si starša prizadevala, da – poleg kontaktnih oseb v družini sami – otroku najdeta tudi ustrezne nemškogovoreče kontaktne osebe oz. družino, ki na bi se vsaj enkrat na teden ukvarjala z otrokom. Žal tega principa v prvem letu otrokove starosti iz raznih razlogov ni bilo mogoče dosledno uveljavljati.

Na osnovi vseh omenjenih pogojev in odločitev je bilo mogoče predvideti naslednjo shemo potencialnih jezikovnih interakcij:

- mati / oče – otrok: izključno slovensko
- babica – otrok: izključno hrvaško (z močnim kajkavskim vplivom)
- neposredno socialno okolje – otrok: izključno nemško (v širšem socialnem okolju občasno tudi hrvaško in slovensko)
- mati – oče: pretežno slovensko, v prisotnosti babice tudi hrvaško, v prisotnosti sosedov ipd. tudi nemško (V občevaranju z otrokom kajpak tudi v takih položajih izključno slovensko)
- mati / oče – babica: izključno hrvaško

1.5. Prva faza otrokovega jezikovnega razvoja

Čeprav sta imela starša iz poklicnih razlogov manj časa na razpolago kot babica, je bilo v prvi fazi – z določenimi nihanji v teku leta – razmerje med hrvaškim in slovenskim jezikovnim razvojem razmeroma izenačeno. Krajši čas komunikacije v slovenščini je torej očitno odtehtalo dejstvo, da je otrok v tem jeziku komuniciral z dvema osebama. Nemščina je v prvi fazi otrokovega jezikovnega razvoja močno zaostajala.

Prve znake aktivnega usvajanja jezika je bilo opaziti maja 1984, se pravi, v starosti sedmih mesecev (0;7). Prve besede so bile, kot običajno: „táta“, „máma“, „pápa“ – „jesti“, „hm“ – „dobro“.

V zadnjih mesecih leta 1984, se pravi v starosti enega leta, je bilo opaziti nenavadno sistematično izgrajevanje besedišča: Otrok je iz vsake besede izbral poudarjeni zlog, ga po

Pri jezikovni vzgoji dvojezičnih otrok ima metoda „ena oseba – en jezik“ mnogo prednosti.

potrebi fonetično poenostvil in prilagodil svoji artikulacijski sposobnosti ter tako tvoril nove besede. Pri tem je bilo vseeno, ali je šlo za eno- (zmaj – „ma“, sneg – „ne“), dvo- (maček – „ma“, balon – „lo“), tro- (jagoda – „ja“, letalo – „ta“, vitamin – „min“) ali štirizložne besede (helikopter – „ko“, podlasica – „la“). Celotno šestzložni besedi „pikapolonica“ je pravilno identificiral poudarjeni zlog „lo“, fakultativno tudi „pi“. Tako si je ustvaril besedišče, ki je poleg otroških besed tipa tata, mama, cincin, „zvoneček“ ipd. obsegalo še nekaj manj kot 100 besed, tvorjenih po navedenem principu. (se nadaljuje)

AVSTRIJA 1

Petek, 16. 5.: 9.00 Poročila – 9.05 Biro, biro – 9.30 Ruščina – 10.00 Šolska TV – 10.30 Velikanstvo prosijo – 12.05 Poročila in ozadja – 13.05 Poročila – 16.00 Pet na jabolkovih zvezdi – 16.30 Za predšolske otroke – 16.55 Mini-ČVS – 17.05 Niklaas, otrok iz Flandrije – 17.30 Levo od pingvinov – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Slike iz Avstrije – 18.30 Mi – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Derrick – 21.15 Modna revija z reklamami – 21.20 To so bili časi – 22.10 Dokumentacija Wernerja Woessa – 23.00 Robert Wilson in Civil wars – 0.30 Poročila.

Sobota, 17. 5.: 9.00 Poročila – 9.05 Angleščina – 9.35 Francoščina – 10.05 Ruščina – 10.35 Za število prevelik – 12.30 Nočni studij – 13.35 Poročila – 14.30 Srečna človeka – 15.55 Stvarstvo: šesti in sedmi dan – 16.00 Nils Holgersson – 16.25 Pet na jabolkovih zvezdi – 16.55 Mini-ČVS – 17.05 Športna abeceda – 17.30 Mr. Merlin – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Dva x sedem – 18.25 Najboljše iz serije „Weana Gmüat“ – 18.50 Zupnik Hansjörg Eichmeyer odgovarja – 19.00 Avstrija danes z novostmi iz Južne Tirolske – 19.30 Čas v sliki in šport – 20.15 Bogato obdarovana telesa – 21.50 Sto mojstrov in 22.00 Zmagoslavje ljubezni – 0.25 Poročila.

Nedelja, 18. 5.: 10.00 Binkoštna maša iz Štefanove stolnice – 11.15 Kaj je sejem? – 12.15 Orientacija – 14.10 Kopajoča Venera – 15.40 Pet na jabolkovih zvezdi – 16.20 Svoboden kot ptič – 17.35 Prometni klub za otroke – 17.40 Klub seniorjev – 18.25 Reklama – 18.30 Po detektivskih sledih – 19.00 Slike iz Avstrije – 19.25 Govori dr. Martin Bolz – 19.30 Čas v sliki in šport – 20.15 James Bond 007 – ognjena žoga – 22.20 Šport – 22.30 Spomin – 23.55 Poročila.

Ponedeljek, 19. 5.: 14.15 Geisha boy – 15.45 Tom & Jerry – 16.10 Pet na jabolkovih zvezdi – 16.40 Mala čarovnica, ki ni znala biti hudobna – 17.45 Cesta Lindenastraße – 18.15 „Adam je bil vrtnar“ – 19.00 Slike iz Avstrije – 19.25 Govori župnik dr. Martin Braniste – 19.30 Čas v sliki in šport – 20.15 Wallenstein – 23.55 Sto mojstrov in 0.05 Poročila.

Torek, 20. 5.: 9.00 Poročila – 9.05 Biro, biro – 9.30 Angleščina – 10.00 Šola danes – 10.30 Avstrija II – 12.05 Iz parlamenta – 13.05 Poročila – 14.00 Vinetu in mešanec Apanači – 15.25 Tom & Jerry – 15.40 Krhka zemlja – 16.30 Za predšolske otroke – 16.55 Mini-ČVS – 17.05 Čebe-

RADIO-TELEVIZIJA

lica Maja – 17.30 Oddaja z miško – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Slike iz Avstrije – 18.30 Mi – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Inozemski report – 21.15 Dallas – 22.20 Aktualni knjižni magazin – 23.05 Serpico – 23.55 Poročila.

Sreda, 21. 5.: 9.00 Poročila – 9.05 Biro, biro – 9.30 Francoščina – 10.00 Šolska TV – 10.30 Kopajoča Venera – 12.10 Inozemski report – 13.00 Poročila – 16.30 Nenavadna lutka – 16.55 Mini-ČVS – 17.05 Risanka – 17.30 Kamen Marka Pola – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Slike iz Avstrije – 18.30 Mi – 19.00 Avstrija danes z novostmi iz Južne Tirolske – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Bančni rop stoletja – 21.35 Zemlja živi – 22.25 V senci palač – 22.30 Nikogaršnja zemlja – 0.05 Poročila.

Četrtek, 22. 5.: 9.00 Poročila – 9.05 Biro, biro – 9.30 Dežela in ljudje – 10.00 Šolska TV – 10.30 Gaisha boy – 12.00 Sloni v puščavi – 12.15 Klub seniorjev – 13.00 Poročila – 16.30 Za predšolske otroke – 16.55 Mini-ČVS – 17.05 Sindbadove pustolovščine – 17.30 Skrivnostna globina – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Slike iz Avstrije – 18.30 Mi – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Glasbeni senik – 21.50 Dunajski slavnostni tedni 1986 – 22.30 Ples 86 – 0.00 Poročila.

AVSTRIJA 2

Petek, 16. 5.: 15.10 Iz parlamenta – 16.25 Poldark – 17.15 Zemlja živi – 18.00 Tedenski pregled – 18.30 Opazovan pri delu – 19.10 Tom & Jerry – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Drugo zdravljenje – 21.15 Čas v sliki – 21.35 Kulturni žurnal – 21.45 Šport – 21.55 Ustrelil sem Jesseja Jamesa – 23.35 Solid Gold – 0.20 Poročila.

Sobota, 17. 5.: 15.00 Dva x sedem – 15.30 Računalniški tečaj – 16.00 Iz parlamenta – 17.00 Poti divjačine – 17.45 Kdo me hoče? – 18.00 Alpe-Jadran magazin – 18.25 Nogomet – 19.00 Trailer – 19.30 Čas v sliki – 19.45 Novo v znanosti – 20.15 Častiti don Camillo – 22.00 Šport – 22.35 Spoštovan mož – 0.20 Poročila.

Nedelja, 18. 5.: 9.00 Poročila – 9.05 Rdeči panter – 9.20 Velika vodna stopnica – rela St. Lorenz – 10.55 A la carte – 12.00 Gustav Mahler – 13.25 Izseljenci – 16.30 Športni popoldan – 18.25 Reklama – 18.30 Veni creator spiritus – 19.00 Zabož trikov – 19.25 Novo v kinu – 19.30 Čas v sliki – 19.50 Zakladnica Avstrija – 20.15 Večni otrok – 22.35 Tik ... tik ... tik – 0.10 Poročila.

Ponedeljek, 19. 5.: 9.00 Poročila – 9.05 Rdeči panter – 10.30 Mustang – 13.20 Novi državljani – 16.30 Mednarodni binkoštni teniški turnir – 17.00 Ljubite klasiko? – 17.45 Veliki s svojimi izvenzemeljskimi maščiči – 19.15 Avstrijske dragocenosti – 19.25 V senci palač – 19.30 Čas v sliki – 19.50 Dobro založena vinska klet – 20.15 Kraj dejanja – 21.45 Kuharski mojstri – 21.55 Dinastija – Denverski klan – 22.40 Šport – 22.55 Beg pred agenti – 0.05 Poročila.

Torek, 20. 5.: 17.00 Šolski poskusi in šolska reforma – 17.30 Orientacija – 18.00 Policijska

inšpekcija 1 – 18.30 Naša mala farma – 19.15 Woody Woodpecker predstavlja – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Kviz – 21.15 Čas v sliki – 21.35 Kulturni žurnal – 21.45 Klub 2 in poročila.

Sreda, 21. 5.: 17.00 Komunikacijska družba – 17.30 Dežela in ljudje – 18.00 Iskrena divljina – 18.30 Naša mala farma – 19.15 Woody Woodpecker – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Mati Courage ali Žene v vojni – 21.15 Čas v sliki – 21.35 Kulturni žurnal – 21.45 Dokumentacija – 22.30 Dona Flora in njena zakonca – 0.15 Poročila.

Četrtek, 22. 5.: 17.00 Šport – 17.15 Fizika v veselje – 18.00 Prosim k mizi – 18.30 Naša mala farma – 19.15 Woody Woodpecker prezentira – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Poročila in ozadja – 21.15 Čas v sliki – 21.35 Kulturni žurnal – 21.50 Klub 2 in poročila.

LJUBLJANA

Petek, 16. 5.: TV mozaik – 9.00 Tednik – 10.00 Moč zborovskega zvoka – 16.05 TV mozaik – ponovitev – 17.25 Poročila – 17.30 Beli delfin, francoska risana nadaljevanka – 17.45 Flipper, ameriška nanizanka – 18.15 Za učinkovito umsko delo, izobraževalna oddaja – 18.45 Risanka – 19.00 Danes – Obzorje ljubljanskega območja – 19.30 Dnevnik – 19.55 Vreme – 20.05 Avtomanija, angleška dokumentarna serija – 20.35 Bergerac, angleška nanizanka – 21.25 Dnevnik in poročilo s kongresa ZK Hrvatske – 22.00 Risanjeva pogodba, angleški film.

Sobota, 17. 5.: 8.00 Poročila – 8.05 Trave – 8.20 Na črko, na črko, nanizanka TV Beograd – 8.50 Vrtnica male gospodične – 9.00 Slovenske ljudske pravljice: Alenčica in pisana mama – 9.15 Čirule – čarule: Čarobna rutica – 9.25 Perisikop – 10.10 Slovenski ljudski plesi: Notranjska, Vzhodna Primorska in Ljubljanska predmestje – 10.40 Naša pesem – Maribor 84 – 11.10 Avtomanija, angleška dokumentarna nanizanka – 11.35 Poročila – Poročila – Mali kaznjeneč, avstralski animirano – igrani film – Ameriško živalstvo, dokumentarna oddaja iz Kanadskega niza Čudeži narave – Šport – 18.25 Na zvezi, oddaja za stik z gledalci – 18.45 Risanka – 19.00 Danes – Turistični globus – 19.30 Dnevnik – 19.45 Vreme – 19.50 Zrcalo tedna – 20.15 Igrani film – TV dnevnik in poročilo s kongresa ZK Hrvatske – Videogodba – ponovitev.

Nedelja, 18. 5.: 8.40 Poročila – 8.45 Živ žay: Risanke, Pripovedke z vseh vetrov – 9.35 Flipper, ameriška nanizanka – 10.05 Večni klic, sovjetska nadaljevanka – 11.30 Čez tri gore: Oktet DPD Svoboda France Prešeren, Žirovnica – 12.00 Kmetijska oddaja – 13.00 Poročila – 15.55 Poročila – 16.00 Mrtvi uče žive, češkoslovaški film – 17.15 Alpe-Jadran, informativno-mozaična oddaja – 17.45 TV kavarna – 18.45 Risanka – 19.00 Danes – ko še ne boli – 19.30 Dnevnik – 19.53 Vreme – 20.00 Misija majorja Attertona, nadaljevanka TV Sarajevo – 21.30 Tito – Beseda in slika neke dobe, dokumentarna serija TV Zagreb – 22.25 Reportaža z nogometne tekme – CZ: Hajduk – 22.50 Športni pregled – 23.15 Poročila s kongresa ZK Hrvatske.

Ponedeljek, 19. 5.: TV mozaik – 9.00 Zrcalo tedna – 9.20 Integrali – 15.50 TV mozaik – ponovitev – 17.10 Poročila – 17.15 Ulica vseh otrok – 17.35 Na črko, na črko – nanizanka TV Beograd – 18.05 Ljudska glasbila iz Makedonije: Kaval – 18.35 Južnoameriška glasbena skupina Ayllu – 18.45 Risanka – 19.00 Danes – Podravske obzornik – 19.30 Dnevnik – 19.55 Vreme – 20.05 Vihre vojne, zadnji del ameriške nadaljevanke – 21.00 Aktualno: Kako zelena bo moja dežela – 22.00 TV dnevnik in poročilo s kongresa ZB BiH.

Torek, 20. 5.: 9.00 TV mozaik – Šolska TV – Osebnega nega: Nega obraza – Otroške nalezljive bolezni: Njihovo širjenje – Družbena samozadržita: Osnovni pogoji preživetja – 16.20 TV mozaik – Šolska TV, ponovitev dopoldanskih oddaj – 17.20 Poročila – 17.25 Pedenžep – 18.00 Vsak regrat dobi enkrat lučko, portret ilustratorke in slikarke Ančke Gošnik-Godec – 18.15 Korenjak, nihče mu ni enak, dokumentarni film – 18.45 Risanka – 19.00 Danes – Pomurski obzorje – 19.30 Dnevnik – 19.55 Vreme – 20.05 Primorske zdrahe, predstava SSG Trst – 21.55 Svet na zaslonu – 22.45 Dnevnik in poročilo s kongresa ZK BiH.

Sreda, 21. 5.: TV mozaik – 9.00 I. Tavčar: 4000, drama – 16.05 TV mozaik – ponovitev – 17.25 Poročila – 17.30 Zlatorog – 17.45 J. Bleiweis: Bob iz Kranja – 18.20 Za leta, ki prihajajo, ameriški znanstveno – tehnični film – 18.45 Risanka – 19.00 Danes – Posavski obzorje – 19.30 Dnevnik – 19.55 Vreme – 20.05 Zima naših sanj, avstralski film – 21.40 Spoznano – neznano, oddaja o znanosti – 22.20 Dnevnik in poročilo s kongresa ZK BiH.

Letalske ponudbe „Poletje 86“

Poslužite se ugodnih letov z letališča Ljubljana na letalih Adria Airways

LJUBLJANA – Beograd
– Sarajevo
– Skopje
– Titograd

in sezonskih letov za – Dubrovnik
– Split
– Tivat
– Zadar
– Pulo

Prodaja kart in informacije: CARTRANS Paulitschgasse 7, tel. 0 42 22 / 51 26 80
Reisebüro SPRINGER kakor tudi vse turistične agencije v Sloveniji.

adria
airways
ljubljana

SLOVENSKI VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza Slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Tarviser Straße 16.
Uredništvo in uprava: 9020 Celovec, Tarviser Straße 16
Telefon (0 42 22) 51 43 00-30 (Rado Janežič)
31 (Lubo Urbajs)
32 (Andrej Kokot)
33 (Vinko Wieser)
Teleks 42 20 86 snok a
Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec – Borovlje.

ŠPORTNI VESTNIK

Točka proti
najmočnejšima ekipama

V treh dneh je SLOVENSKI ATLETSKI KLUB nastopil dvakrat. Obakrat na tujem in to prav proti najboljšim nasprotnikom, namreč proti Obervellachu in Trgu. Rezultat: 3:3 in 0:1; točka je točka! Novinec OBERVELLACH je predal vodstvo TRGU, ker je izgubil v Wolfsburgu 1:3, medtem ko je Branko Oblak s svojim moštvom triumfirал v Irschenu senzacionalno visoko z 8:1! Trg tako vodi na lestvici koroške lige s točko prednosti, čeprav zaostaja tri tekme! Tretji je še Matrei pred Mostičem in Brežami. SAK zaseda spet šesto mesto, vendar se Lienz in Wolfsburg nevarno približujeta. Na repu lestvice je Magdalen zapadel v neizgleden položaj. Preostali trije – Irschen, Šentvid in ASK – imajo približno enake izgleda. Najslabši bo izpadel.

Obervellach : SAK 3:3 (2:1)

Zaporedje golov:

1:0 – Schachner (8.), 1:1 – Pihorner (22.),
2:1 – Schachner (45.), 2:2 – Ratajec (47.),
2:3 – Jagodič (49.), 3:3 – Striednig (65.).

Tekma se je začela pravočasno pri povsem regularnih razmerah. Zaradi neprijetnega nogometnega vremena (dež in mrzel veter) se je derbi kola ogledalo le 300 gledalcev (običajno najmanj 800!). Spopad novincev je potekal na zelo visoki ravni, ker sta obe moštvi pokazali borben in predvsem hiter, napadalni nogomet. Mladi sodnik Strauß je bil vedno na pravem mestu in žvižgal brez napak.

Domačini so zgodaj povedli po nepričakovanem strelu Schachnerja. Kazalo je, da bo SAK kajkmalu pogorel, ker je bil po hitrem голу nekoliko zmeden. Mario Pihorner, ki se je tokrat boril kot še nikoli, pa je dokazal nasprotje. S čudovitim in jakim udarcem je iz prostega strela – oddaljenega najmanj 25 metrov! – poslal žogo

na prečko, odkoder se je odbila neubranljivo v gol. Izenačenje. Tik pred odmorom je Schachner uspel že drugič in ponovno poskrbel za domače vodstvo. Sakovci so napravili neumno napako in drugi strel na gol je pomenil drugi protizadelek! Takoj po zamenjavi strani je SAK presenetil nasprotnika. Z še večjo borbenostjo in doslednim napadom je v treh minutah obrnil rezultat. Najprej je Zlatko Ratajec po lepo izvedenem napadu izenačil in nato je igralce – trener Alojz Jagodič postavil na 3:2 za SAK! Velik je podal Polanšku in ta je žogo nastavil Jagodiču, ki jo je neposredno podaljšal v mrežo. Kakšno veselje v sakovem taboru in šele kaka potrtost pri nasprotniku! V nadaljevanju je prevladovala obojestranska hektika in nervoza. Nenazadnje pa se je gostujoči ekipi posrečilo izenačenje – tretje na tekmi – na neverjeten, zares kuriozen način. Branilec Stridnig je pravzaprav centriral, vendar je spodrsnil in žogo zadel z zunanjo nogo

tako, da je ta ob krepki podpori stranskega vetra čisto spremenil smer in se v začetne vseh znašla za SAK-vratarjem Rauscherjem, 3:3! Tako je Obervellach ubranil imetnini rekord, ker je na svojem igrišču ostal neporažen od avgusta 1983. leta naprej! To je zares enkratna serija, katero bi slovenski nogometaši z malo sreče nedvomno prekinili. Postava: Rauscher; Woschitz, Stern, Lampichler, Kreutz; Sadjak, Jagodič, Polanšek, Pihorner, Ratajec, Velik (Grogarič, Jovičević, Kert, Wieser)

Trg : SAK 1:0 (0:0)

Tekma ni bila razburljiva, niti ne kvaliteta. 800 gledalcev je prišlo v stadion Trga, zapustili pa so ga pravzaprav razočarani. Sicer je domače moštvo zmagalo, toda potek igre je bil izredno destruktiven, skratka ne zanimiv. Slovenska ekipa se je celih devetdeset minut branila s skoraj pretirano defenzivno taktiko in tako hotela doseči neodločen izid. Res ni manjkalo veliko pa bi uspela. Kajti do osemdesete minute se domačini nikakor niso izkazali, ker je SAK nasprotno napadalec kril konsekvenco in točno. Gledalci so postali že nemirni, nestrpni in gostujoči nogometaši so se nahajali tik pred obupom. Prav v tem najbolj kritičnem trenutku jim je padel kamen od srca, ko je branilec Bernd Knaller poskrbel za edini gol na tekmi. Iz 25-ih metrov je žogo udaril na slepo, a silovito proti sakovemu голу. Zadel je točno v desni dolgi kot. 1:0 za Trg in v kipu so pogoreli vsi sakovi napori. Za izenačenje je zmanjako časa pa tudi moči. Tako je SAK po petih neporaženih kolih izgubil nesrečno z najmanjšo možno razliko.

SAK-ples

s kulturnim programom (poje MoPZ iz Borovljah)

v nedeljo 18. maja 1986 ob 20.30 uri v dvorani mestne hiše v Borovljah

Igra ansambel VILJIJA PETRIČA

Prisrčno vabljeni

Že v 2. minuti je imel Miha Kreutz (drugi z leve) možnost odločiti tekmo proti Trgu (Feldkirchen), pa ni imel sreče. Podobnih možnosti SAK v nedeljski igri skorajda ni imel več. (foto: T. Weiss).

Pismo bralca:
Zdrav preprih mnenj
je visoko
kulturno dejanje

Dr. Kristijan Schellander je v pismu bralca vzel v pretres nepopolno poročilo v Slovenskem vestniku o delovnem posvetu ZSO. „Vestnik“ sam ima dovolj možnosti, da na svoj način zavzame stališče do očitkov na njegov račun. Pisec pa hkrati ocenjuje moje izjave. Zato je treba nekaj pojasnil, ker nastaja nevarnost, da se stvari postavijo na glavo:

Hajmatdinovski napad na skupno dvojezično šolo je bil očitno potreben, da so slovenske organizacije začele resno razmišljati o vzgoji in izobrazbi naše mladine. (Poprej je bila ta skrb prepuščena peščici zavzetih in izredno delavnih učiteljev.) Sedanje dejavnosti so seve namenjene ohranitvi šole, ki se prizadeva, da bi ohranila mirno sožitje v deželi, ne da bi skušala uničiti tisti del naše domovine, ki ga predstavlja slovenska beseda, slovenska narodna in narodova kultura.

Toda prvega obrambnega gesla „Hände weg von der zweisprachigen Schule!“ je hitro sledila parola „Nekaj se bo moralo spremeniti!“ Na vseh koncih in krajih so se začeli izdelovati „modeli“, prvi so bili tisti prof. Gstettnerja in Združenja pedagoških delavcev. Sedaj se porajajo vedno nove variante. Posledica je brezupna zbežanost med vsemi prizadetimi, najbolj pa učitelji.

Skupna dvojezična šola naj bi na eni strani posredovala dobro znanje jezika (tudi slovenskega, kajti pouk v nemškem jeziku prav niče ne zaostaja za drugimi avstrijskimi šolami; to so dokazale raziskave), na drugi strani pa naj bi vzgajala mlade ljudi dvh narodnosti k strpnosti in mirnemu sožitju. To sta visoki pričakovanja, ki si pa diametralno nasprotujeta. Rešitev, ki ima kot cilj ohranitev slovenske narodne skupnosti na Koroškem, bo treba iskati nekje v sredini. Tak kompromis je sedanja ureditev. Ta z nekaterimi spremembami ukrepi in zboljšavo pouku dovoljuje v pouku napredek za vse otroke, prijavljene in neprijavljene, dvojezične in enojezične. Zahteva po poizkusih sicer dobro zveni. Toda, če do teh res pride, bodo zajeti vsi mogoči in nemogoči modeli.

Zato osebno še vedno vztrajam pri mnenju, da bi zahteva „Hände weg von der zweisprachigen Schule!“ brez kakršnihkoli dodatkov bila dovolj jasna in nepreslišna. Z njo bi se z lahkoto identificirali mnogi Korošci in vsi učitelji, neglede na to, ali so usposobljeni tudi za pouk v slovenskem jeziku ali ne.

Da to na omenjenem posvetu ZSO nisem prvič povedal, dr. Kristijan Schellander ne more vedeti. K raznim osumitvam za šolske poizkuse sem že pred letom obirno zavzel stališče, in to tam, kjer je pač na mestu. Taka je namreč moja navada.

V splošni zbežanosti skušam vsaj razumeti razmišljanja raznih kolegov, ki tudi ločenega ali delno ločenega pouka ne izključujejo. Močno pa zavračam to, kar sem v tem pismu bralca in na posvetu ZSO tudi sam moral utrpeti: Če si kdo privoščijo lastno mnenje, katero se morda z oficalnim ne uje, se ga kaj osumi, da je pod vplivom kake dvomljive politične struje, oportunist ali pa že kar podpretni hajmatdinista. Kdo pa pravzaprav izstavlja tako imenovane „Persilscheine“? Ali si svojo dolžnost do naroda res opravi že z vzkliki „Tako je!“, „Fuj!“ in „Živijo!“? Menim, da je dolžnost vsakogar, da pove svoje mnenje tudi takrat, ko aplavza ne more pričakovati.

Sicer mi je žal, da so takrat nekatere izjave prof. Gstettnerja zbudile mojo čustvenost. Upiram pa se proti temu, da bi se Slovenci podajali iz ene odvisnosti v drugo. Politika je namreč le eden od faktorjev oblasti v naši deželi. Pa še nekaj: Lepo bi bilo, če bi proti resničnim in dozdavnim sovražnikom iztegnjeni kazalci tudi pokazali, kje je pot v bodočnost. Ustvarjanje sovražnikovih podob (Feindbilder) nas daleč ne bo privedlo. S tem da osumimo razne politične in druge skuposti smrtnega sovraštva do Slovencev, prizadenemu hude krivice mnogim posameznikom v teh strujah, katerih manj ali bolj tiha naklonjenost tudi nekaj velja.

Prav tako pa bo včasih treba resno jemati tudi skrb in mnenja našega „malega“ človeka, tudi če se ne ujemajo s predstavami visokih živin in britnih glav. Strinjam se z dr. Schellandrom, ki meni, da „Vestniku“ in naši narodni skupnosti ne škodi, če se zve o gledanjih, ki so drugačna.

T. Ogris

Posvet ZSO
in prošnja

V prejšnji številki smo objavili pismo bralca, v katerem je avtor kritiziral poročanje Slovenskega vestnika o šolskem posvetu ZSO. Res je, da prispevka Tomaža Ogrisa (in tudi drugih diskutantov) nisimo omenili. V vsej dolžini pa smo objavili resolucijo posveta o šolstvu. Ta resolucija se ujema tudi popolnoma s stališčem obeh osrednjih političnih organizacij koroških Slovencev, katerih skupno orijentacijo je Slovenski vestnik stalno tudi spremljal.

Dejstvo je, da se je Ogrisev prispevek vsebinsko razlikoval od resolucije. Ni pa bila to naša namera „zakamuflirati“, kakor je o tem sodil pisec pisma v zadnji številki, temveč reakcija na drugo dejstvo: noben udeleženec ni podprl tega mnenja, shišaj pa je bila ostra kritika na Ogriseva izjavljanja.

Da zaključimo: veselimo se, da nam je Tomaž Ogris pisal svoj odgovor. Rade volje ga objavljamo, kot objavljamo tudi v drugih vprašanih si nasprotujoča stališča. In še nekaj: „Pisma bralcev“ in dopisi uredništvu postajajo v zadnjem času vedno daljši. Če iz interesa na razgibani razpravi naprošamo pisce, da pišejo krajša pisma.

Uredništvo

Obbojka:
Dob je
koroški prvak

Odbojkarji športnega kluba Dob so si osvojili v koroški ligi naslov koroškega prvaka. Z izrednimi rezultati so v kratkem času prodrli v svojem razredu. V tem prvenstvu so namreč izgubili le v petih setih, v tekmah pa niso bili poraženi niti enkrat!

Z naslovom prvaka so si pridobili pravico sodelovati pri kvalifikacijskih tekmah za napredovanje v naslednji višji razred. Toda bila bi že senzacija, če bi se v kvalifika-

cijskih tekmah za vstop v 2. avstrijsko vzhodno ligo uveljavili proti ostalim petim moštvom.

V play-offu koroške lige so v zadnji igri premagali moštvo iz Wolfsburga s 3:1. Toda že pred to igro je bilo jasno, da bodo prvaki, saj je Wolfsburg bil poprej poražen od Beljačanov.

Športno društvo Dob pa se je kvalificiralo tudi za finale za koroški pokal. Nasprotnik je ponovno moštvo iz Wolfsburga. Dobljeni računajo tudi v tej tekmi z zmago. Naše bralce bomo še obvestili o terminih za pokalno in kvalifikacijske tekme.

Bilčovs zmaguje

Z zadnjo zmago nad Oberglanom (4:3) si je moštvo iz Bilčovsa okrepilo svoje 3. mesto na lestvici 1. razreda C. Moštvo sicer nima več možnosti poseči v borbo za naslov mojstra, s konstantno dobro igro pa se je postopno porinilo na 3. mesto. Gole proti Oberglanu so dali: Spendier (2), Partl, Stojilkovski.

Drugi rezultati: Kotmara vas – Wietersdorf 0:2.

1. razred D: Klopinj – St. Stefan 4:1; Globasnica – St. Paul 6:0 (gole: Wölbl 4, Dumpelnig, Sadjak); Žitara vas – Podkrnos 0:2; Metlova – Železna Kapla 0:2 (gola: N. Kucher).

Selani presenetili

Pet golov so dali selski napadalci v eni tekmi, in to proti Weitensfeldu, ki ima dobrega vratarja in dobro obrambo! Selanom vsi privoščijo ta presenetljiv rezultat (5:2), ki jim naj bi dal novega upanja, da tudi v prihodnjih tekmah dosežejo še več točk. Kajti dosedaj tudi niso igrali slabo. Imeli so res veliko smole. Gole proti Weitensfeldu so prispevali: Hribernik (2), Travnik (2) in Olip. Rezultat prejšnjega četrtka: DSG Sele Obir – Wolfsburg 1:2 (0:2).

Nasprotniki Selanov v zadnjih šestih igrah so doma: Vrba, Šmihel, Šentandraž in KAC, in na tujem ASV in Treibach.

St. Leonhard – Šmihel 1:0 (0:0).

Kratke športne vesti – Termin

● Franci Wieser se bo udeležil treninga, ki ga izvaja med 25. in 31. majem v štajerskem Schieften Zveza avstrijskih amaterskih boksarjev. Za mladega juniorskega avstrijskega prvaka Wieserja je povabilo na ta trening veliko priznanje. 31. maja bo sodeloval v Koflachu na primerjalni bokarski tekmi med Koroško in Štajersko.

● 7. srečanje šahistov štirih sosednjih dežel pripravljajo za nedeljo 18. maja šahovski delavci iz Nove Gorice. Na srečanju, ki se bo začelo ob 9.30 v hotelu „Park“ v Novi Gorici, bodo sodelovale desetletanske ekipe Pirana, Nove Gorice, Tolmina, Zveze slovenskih športnih društev v Italiji-Trst, Slovenske športne zveze-Celovec in Monostra (Madžarska, Porabje). Na dosedanjih šestih srečanjih so imeli največ uspeha šahisti Pirana, pred Novo Gorico, ZSSDT-Trst in SSZ-Celovec.

● Rešitev šahovske naloge št. 5: 1. Te8+!! Zrtev trdnjave, ki odkrije vse slabosti v črni poziciji. 1...Te8: (na 1...Ke8: sledi 2. Sd6: + in črni izgubi damo na polju h5) 2. Dd6: + Kg8 3. Se7+ Kf8 (na 3...Te7: beli matira s 4. Dd8+) 4. Sg6+ Kg8 5. Df8+! (Sedaj beli žrtvuje damo in elektno matira črnega) 5...Tf8: 6. Se7 mat!

● 16. mesto med koroškimi biljardisti, je dosegel Gusti Serajnik na koroškem prvenstvu posameznikov prejšnji konec tedna v Celovcu. S 27. zmagami si je Serajnik osvojil 81 točk, z eno zmago več bi se kvalificiral celo za finale zadnjih osem. Skupno je tekmovalo 56 tekmovalcev. Zmagal je Siegi Brommer s 145 točkami.

MENJAVA DENARJA

Stanje v četrtek 15. maja 1986.

Za 100 dinarjev dobite	3.75 šil.
Za 100 dinarjev plačate	4.75 šil.
Za 100 lir dobite	1.00 šil.
Za 100 lir plačate	1.06 šil.
Za 100 mark dobite	693.50 šil.
Za 100 mark plačate	709.80 šil.

Andreja Wieser, 6.a

Košarka:

Dijakinje druge na Koroškem

(Z leve na desno) Mateja Miklavčič, Tanja Prušnik, Ana Šikoronja, Angelika Mlinar, Tanja Koller, Andreja Wieser in Iris Wieser.

Dijakinje višjih razredov Gimnazije za Slovence se bodo jeseni udeležile avstrijskega prvenstva srednjih šol. To pomembno udeležbo so si zagotovile z drugim mestom na Koroškem.

Že pred dvema leti so bila dekleta – tedaj še v nižjih razredih – koroške prvakinje na nižji stopnji. Nekaj deklet sedanjega uspešnega moštva redno trenira pri celovškem moštvu „Regenerin“, kjer so se precej naučile in si pridobile tehnike.

Pod vodstvom dr. Anton-a Malleja so v prvi tekmi proti Šentvidu zmagale z lepim rezultatom 75:16. Naslednjič so dekleta nastopila na turnirju v športni dvorani Šentpetra v Celovcu. V prvi tekmi turnirja so bile poražene od moštva iz Šentpavla v Labotski dolini (32:54), vendar jim to ni odvzelo veselja. V drugi tekmi, kjer so se bojevale proti gimnaziji Lerchenfeld so dekleta slovenske gimnazije ponovno zmagale (54:16).

Tako so dosegle drugo mesto v končni razporeditvi. S tem se je uresničil tudi njihov cilj: novembra se bodo udeležile avstrijskega prvenstva srednjih šol. Ker bo letos prvenstvo na Koroškem se tega prvenstva poleg koroškega prvaka udeleži tudi še drugouvrščeno moštvo.

Ste se že vključili
v tekmovanje
za pridobivanje
novih naročnikov?

Ob 40-letnici neprekinjenega izhajanja Slovenskega vestnika vabimo vse prijatelje in bralce, da sodelujejo pri pridobivanju novih naročnikov.

Vsak novi naročnik dobi majhno nagrado, 3 posebne in 10 velikih nagrad smo pa pripravili za najuspešnejše sodelavce pri pridobivanju novih naročnikov (nagrade smo že objavili v prejšnjih številkah Slovenskega vestnika).

Slavnostna prireditev ob 40-letnici Slovenskega vestnika bo 14. junija 1986, ob 20.00 uri v Mestni hiši v Borovljah.